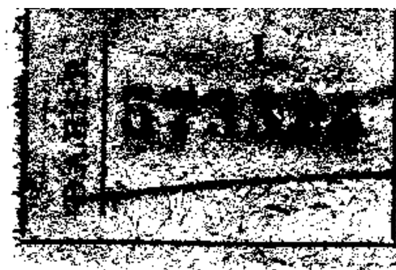
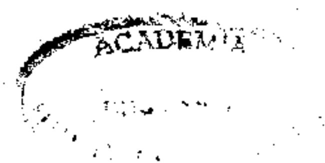
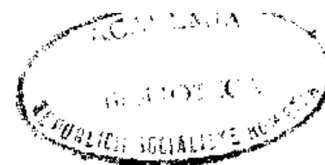

CODUL MUNCII

AL
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

1973

În Republica Socialistă România exploatarea omului de către om a fost desființată pentru totdeauna. Economia națională, relațiile sociale, se întemeiază pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, întreaga putere politică și economică aparține poporului, liber și stăpîn pe soarta sa. Eroica noastră clasă muncitoare își îndeplinește cu cinste misiunea sa istorică de clasă conducătoare a societății, moblilizează eforturile întregului popor pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Prin politica sa marxist-leninistă, care corespunde aspirațiilor vitale ale întregii națiuni, Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare a societății noastre socialiste, asigură creșterea impetuoasă a forțelor de producție, perfecționarea organizării întregii societăți, adîncirea democrației, dezvoltarea conștiinței socialiste, promovarea în raporturile sociale a principiilor eticii și echității socialiste.

În procesul revoluției și construcției socialiste s-a făurit alianța clasei muncitoare cu țărănimea, intelectualitatea și celelalte categorii de oameni ai muncii, s-a creat și se dezvoltă unitatea moral-politică

a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român.

Crearea și dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție formează temelia relațiilor sociale de tip nou, de întrajutorare și colaborare între toți oamenii muncii de la orașe și sate — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități — înfrățiți în procesul muncii, în opera de făurire a socialismului și comunismului în patria noastră.

Stăpîni ai mijloacelor de producție, ai întregii avuții naționale, cetățenii patriei noastre au devenit, în același timp, făuritorii conștienți ai propriului lor viitor. În dubla lor calitate, de producători și în același timp de proprietari ai mijloacelor de producție, oamenii muncii, singurii beneficiari ai tuturor bunurilor materiale și spirituale, participă la conducerea treburilor economice și sociale ; ca deținători suverani ai puterii politice și economice, ei participă la gospodărirea avuției naționale, la conducerea treburilor obștești, la guvernarea întregii țări.

În condițiile societății socialiste, în care dreptul la muncă este garantat fără nici un fel de discriminare și în care se înfăptuiește vechiul deziderat al clasei noastre muncitoare — „nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă" — fiecare cetățean apt de muncă are, potrivit Constituției, îndatorirea de onoare de a munci. Nimănui nu-i este îngăduit să realizeze venituri ca urmare a însușirii muncii altora, fiind interzisă obținerea de cîștiguri pe altă cale decît prin munca proprie, utilă societății.

Munca reprezintă o necesitate pentru existența și progresul societății, pentru formarea și dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

Partidul Comunist Român și statul nostru acordă o atenție deosebită educării tuturor membrilor societății, și în primul rînd a tineretului, prin muncă și pentru muncă, stimulării responsabilității sociale pentru calitatea și eficiența muncii depuse. În orînduirea socialistă, munca și rezultatele sale constituie criteriul fundamental de apreciere a meritelor fiecăruia ; munca pentru sine și munca pentru societate formează o unitate indisolubilă, se condiționează reciproc, spre bunăstarea fiecărui om al muncii și propășirea întregii societăți.

Muncind neobosit pentru continua în-

florire a patriei sale, poporul român este în același timp un factor activ în viața internațională, în lupta pentru libertate și progres în întreaga lume, îmbină organic patriotismul socialist cu internaționalismul proletar.

În societatea socialistă țelul suprem al întregii activități îl constituie omul, creșterea continuă a bunăstării sale materiale și spirituale, pe baza principiilor eticii și echității socialiste, afirmarea multilaterală a personalității umane. Pe măsura creșterii producției și productivității muncii, a făuririi unei economii avansate, de o înaltă eficiență, a sporirii venitului național se creează condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de civilizație și cultură a întregului popor, creșterea veniturilor obținute din muncă, dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, a măsurilor de ocrotire a sănătății, asigurarea condițiilor pentru trecerea la reducerea săptămînii de lucru.

În conformitate cu prevederile Constituției, Codul muncii cuprinde principiile și normele de bază privind relațiile de muncă, reprezintă carta muncii și consfințește drepturile și îndatoririle celor ce muncesc din țara noastră.

Codul muncii constituie cadrul legislativ general al relațiilor de muncă corespunzător actualei etape de dezvoltare a țării, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

În vederea consacrării acestui cadru legislativ,

Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România adoptă prezenta lege.

PARTEA I

Principii generale ale relațiilor de muncă. Drepturile și îndatoririle oamenilor muncii.

CAPITOLUL I

Principii generale privind relațiile de muncă

Art. 1. — (1) În Republica Socialistă România, desființarea pentru totdeauna a exploatării și asupririi omului de către om, dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție și generalizarea relațiilor de producție socialiste, aflate într-un proces con-

tinuu de perfecționare, așază munca — principalul factor de progres și civilizație — pe cea mai înaltă treaptă a valorilor sociale.

(2) Oamenii muncii, în calitatea de producători ai valorilor materiale și spirituale și în același timp de proprietari ai mijloacelor de producție, ai întregii avuții naționale, au dreptul și datoria de a desfășura o muncă utilă pentru societate, bunăstarea și interesele fiecăruia fiind legate organic de bunăstarea și dezvoltarea societății în ansamblu.

Art. 2. — Tuturor cetățenilor Republicii Socialiste România, fără nici o îngrădire sau deosebire de sex, naționalitate, rasă sau religie, le este garantat dreptul la muncă, avînd posibilitatea de a desfășura o actiivtate în domeniul economic, tehnico-științific, social sau cultural, potrivit aptitudinilor, pregătirii profesionale și aspirațiilor fiecăruia, în funcție de nevoile întregii societăți.

Art. 3. — Repartizarea și utilizarea deplină și rațională a resurselor umane se realizează în concordanță cu obiectivele planului de dezvoltare economico-socială

a țării, cu cerințele sporirii necontenite a eficienței economice și sociale a muncii, cu necesitatea dezvoltării armonioase și echilibrate a tuturor județelor țării.

Art. 4. — Pe măsura dezvoltării bazei economice a socialismului, a introducerii în producție a rezultatelor științei și tehnici contemporane, a dezvoltării învățămîntului și culturii, în țara noastră are loc ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre modul de muncă și viață de la sat și cel de la oraș, și omogenizarea treptată a societății.

Art. 5. — (1) Munca, în condițiile societății socialiste, formează și dezvoltă între oameni relații noi, de colaborare, de întrajutorare și respect reciproc — potrivit principiului „toți pentru unul și unul pentru toți" —, contribuie activ la formarea și dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

(2) Prin activitatea desfășurată în comun în industrie, construcții, agricultură și silvicultură, transporturi și telecomunicații, cercetarea științifică, instituțiile de învățămînt, de artă, cultură și în celelalte

domenii, pentru înflorirea patriei socialiste, se dezvoltă relații de înfrățire între oamenii muncii români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, se întărește continuu coeziunea moral-politică a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român.

Art. 6. — Însușirea sub orice formă a muncii altuia și toate manifestările de parazitism social sînt interzise ca incompatibile cu orînduirea socialistă, cu principiile eticii și echității socialiste.

Art. 7. — Începînd cu vîrsta de 16 ani, fiecare persoană aptă de muncă și care nu urmează cursurile unei școli este datoare să desfășoare, pînă la vîrsta de pensionare, o muncă utilă societății, care să-i asigure mijloacele de existență și de dezvoltare spirituală. Încadrarea în munci temporare se poate face și de la vîrsta de 14 ani, iar în unitățile industriale, de la vîrsta de 15 ani, cu încuviințarea părinților sau a tutorilor, dar numai pentru munci potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele lor. Cel în cauză are dreptul și îndatorirea să-și continue studiile pentru absolvirea învățămîntului general obligatoriu. Unitățile care au încadrat în muncă tineri în vîrstă de 14—16 ani au obligația să-i sprijine în vederea continuării învățămîntului general obligatoriu.

Art. 8. — (1) Prin încadrarea într-o unitate socialistă, fiecare persoană dobîndește calitate de membru al colectivului de muncă din acea unitate, cu toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate.

(2) Fiecare membru al colectivului de muncă participă la conducerea unității și poartă răspunderea față de societate, atît individual, cît și împreună cu ceilalți membri ai colectivului, pentru buna gospodărire și dezvoltare a părții din avuția națională încredințată, fiind dator să-și consacre întreaga capacitate, pricepere și putere de muncă scopului ca unitatea în care lucrează să-și desfășoare activitatea cu maximum de eficiență.

Art. 9. — (1) Oamenilor muncii din Republica Socialistă România le este garantat dreptul de a participa efectiv la conducerea vieții politice, economice și sociale.

(2) Ca expresie a adîncirii democrației socialiste, activitatea tuturor unităților se

bazează pe principiul muncii și conducerii colective.

(3) Participarea la conducerea unităților a persoanelor încadrate în muncă se asigură direct sau prin reprezentanții lor în adunările generale, în comitetele și consiliile oamenilor muncii, precum și în alte organe de conducere colectivă și forme organizate de participare colectivă la soluționarea problemelor din unități.

(4) Adunarea generală a oamenilor muncii constituie forma superioară a conducerii colective, prin care oamenii muncii participă în mod organizat la conducerea activității economico-sociale, la dezbaterea și soluționarea problemelor legate de îndeplinirea planurilor de producție, la exercitarea controlului asupra activității organelor de conducere.

(5) Fiecare membru al colectivului de muncă are dreptul de a participa în mod direct la dezbaterea și rezolvarea problemelor privind organizarea și conducerea unității în care își desfășoară acitivitatea.

(6) La selecționarea și promovarea cadrelor, colectivul de muncă are dreptul să-și spună părerea, astfel încît să fie repartizat omul potrivit la locul potrivit.

Art. 10. — (1) Dezvoltarea planificată a economiei naționale — întemeiată pe un înalt nivel de organizare socială a muncii — face necesar ca relațiile de muncă să fie așezate pe principiul însușirii liber consimțite și aplicării cu consecvență a normelor disciplinei socialiste a muncii. Respectarea cu strictețe a ordinii și disciplinei la locul de muncă constituie o obligație de bază a fiecărui membru al colectivului de lucru din întreprinderi și instituții ,din toate unitățile socialiste.

(2) Colectivul de muncă, conștient că orice act de indisciplină dăunează rezultatelor muncii, propriilor sale interese, este îndreptățit, și în același timp dator, să ia atitudine fermă față de orice abatere, iar la nevoie să ceară sancționarea și chiar îndepărtarea din rîndurile colectivului a acelora care încalcă ordinea și disciplina și nu-și realizează sarcinile ce le-au fost stabilite.

Art. 11. — (1) Pentru munca prestată cei ce muncesc primesc ca remunerare o parte din venitul național destinată consumului, potrivit principiului socialist de

repartiție după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, în spiritul normelor eticii și echității socialiste.

(2) Pe lîngă veniturile directe, obținute de calea remunerării, oamenii muncii beneficiază de avantajele și înlesnirile asigurate prin fondurile sociale destinate dezvoltării învățămîntului și culturii, ocrotirii sănătății, prin acordarea de ajutoare pentru copii, precum și prin alte acțiuni cu caracter social-cultural.

(3) Ridicarea bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc se realizează pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, a introducerii în producție a tehnicii noi, a creșterii productivității muncii sociale și a venitului național.

(4) În semn de prețuire din partea societății, colectivele sau persoanele încadrate în muncă primesc pentru rezultatele pe care le obțin recompense materiale și morale.

Art. 12. — Oamenilor muncii le este garantat dreptul la : odihnă și repaus pentru refacerea forței de muncă, pentru desăvîrșirea pregătirii profesionale și lărgirea orizontului cultural ; condiții de muncă prin măsuri de securitate și igienă a muncii, care să le asigure apărarea vieții și sănătății ; ajutoare materiale în caz de incapacitate temporară de muncă și pensii; realizarea efectivă a tuturor drepturilor referitoare la muncă, înscrise în Constituție.

Art. 13. — (1) Perfecționarea pregătirii profesionale, politico-ideologice și de cultură generală constituie pentru fiecare om al muncii un drept și o îndatorire permanentă, de îndeplinirea căreia depind rezultatele în producție, încadrarea la locuri de muncă corespunzătoare, promovarea în funcții superioare.

(2) În țara noastră continua perfecționare a pregătirii profesionale constituie o latură esențială a politicii Partidului Comunist Român de edificare a socialismului și comunismului fiind o condiție fundamentală pentru asigurarea participării active și competente a oamenilor muncii la propășirea națiunii socialiste.

(3) În acest scop, prin sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale sînt create căi și forme adecvate pentru toți cei ce muncesc, în vederea împrospă-

țării și îmbogățirii sistematice a cunoștințelor, în pas cu noile cuceriri ale științei și tehnicii.

Art. 14. — Femeii i se asigură largi posibilități de afirmare în condiții de deplină egalitate socială cu bărbatul, beneficiind, la muncă egală cu acesta, de o retribuție egală, de măsuri speciale de ocrotire. Femeii îi este garantat dreptul de a ocupa orice funcție sau loc de muncă, în raport cu pregătirea sa, pentru a-și aduce contribuția la dezvoltarea producției materiale și a creației spirituale, asigurîndu-i-se totodată condițiile necesare pentru creșterea și educarea copiilor.

Art. 15. — Societatea socialistă acordă o grijă deosebită formării și educării tinerei generații în spiritul dragostei față de muncă, al însușirii unor temeinice cunoștințe și deprinderi profesionale, al dăruirii de sine și pasiunii revoluționare. Statul asigură prin sistemul de învățămînt și prin organisme specializate orientarea, pregătirea și încadrarea în muncă a tinerilor, potrivit capacității și aspirațiilor personale, puse, în slujba patriei socialiste. Prin măsuri speciale se asigură protecția muncii tinerilor.

Art. 16. — (1) Fiecare om al muncii, participant la procesul de desfășurare a vieții sociale, este dator să respecte cu strictețe prevederile legale, să promoveze neabătut principiul legalității socialiste, să manifeste spirit de intransigență față de cei ce încalcă legile țării.

(2) Forța orînduirii socialiste stă în conștiința înaltelor răspunderi și îndatoriri pe care fiecare om al muncii le are față de patrie, față de apărarea cuceririlor socialiste ale poporului.

CAPITOLUL II

Drepturile și îndatoririle oamenilor muncii

ART. 17. — Drepturile și îndatoririle fiecărui membru al colectivului de muncă din cadrul unităților socialiste sînt menite să asigure participarea efectivă la gospodărirea cu spirit de răspundere a mijloacelor materiale și financiare încredințate de stat colectivelor de oameni ai muncii, la valorificarea în grad superior a resurselor materiale și umane ale țării, pentru o înaltă eficiență economică în toate compartimentele de activitate, în scopul asigu-

rării creșterii nivelului de civilizație și bunăstare a fiecăruia, a întregului popor.

Art. 18. — Drepturile persoanelor încadrate în muncă nu pot face obiectul vreunei tranzacții, renunțări sau limitări, ele fiind apărate de stat împotriva oricăror încălcări, a manifestărilor de subiectivism, abuz sau arbitrariu.

Art. 19. — Persoana încadrată într-o unitate socialistă are următoarele drepturi principale :

a) să i se asigure un loc de muncă potrivit aptitudinilor, pregătirii profesionale, aspirațiilor, precum și nevoilor unității ;

b) să fie retribuită potrivit principiului socialist de repartiție, în raport cu cantitatea, calitate și importanța socială a muncii pe care o desfășoară ;

c) să i se asigure stabilitatea în muncă, contractul de muncă neputînd să înceteze sau să fie modificat decît în cazurile prevăzută de lege ;

d) să participe la conducerea, organizarea și controlul activității unităților, să aleagă și să poată fi aleasă în organele de conducere colectivă ;

e) să beneficieze de condițiile create prin reglementările legale, inclusiv de concedii de studii, pentru ridicarea pregătirii profesionale și a nivelului general de cunoaștere, în raport cu dezvoltarea științei și tehnicii și cu cerințele progresului social, pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste ;

f) să fie promovată în categorii de încadrare sau în funcții superioare, în raport cu pregătirea, experiența, rezultatele muncii, nevoile unității, beneficiind astfel de condițiile create de orînduirea socialistă pentru afirmarea și valoriifcarea aptitudinilor și capacităților personale ;

g) să i se asigure repaus săptămînal și concediu de odihnă anual plătit, să folosească condițiile create de societatea socialistă pentru recreere, refacerea capacității de muncă, ridicarea nivelului de cultură, să beneficieze de înlesniri pentru trimiterea la odihnă și tratament în stațiuni balneoclimaterice ;

h) să beneficieze de condiții corespunzătoare de muncă, de protecție a muncii, de asistență medicală gratuită, de indemnizații de asigurări sociale în caz de pierdere temporară a capacității de muncă, de măsuri pentru prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea și întărirea sănătății, pre-

cum şi de măsuri pentru protecţia specială a femeilor şi tinerilor ; în acest scop se alocă importante fonduri pentru înlăturarea cauzelor care determină accidente de muncă şi îmbolnăviri profesionale, pentru protecţia muncii şi uşurarea efortului fizic ;

i) să beneficieze de pensie pentru limită de vîrstă sau în caz de invaliditate ;

j) să folosească baza materială a unităţilor socialiste destinată activităţii cultural sportive ;

k) să se asocieze în organizaţii sindicale şi în alte organizaţii obşteşti, potrivit prevederilor Constituţiei Republicii Socialiste România ;

l) să se adreseze organelor superioare, celor de juristdicţie sau oricărui for competent, ori de cîte ori consideră că a fost prejudiciată în drepturile sale.

Art. 20. — (1) Colectivul de muncă din fiecare unitate socialistă poartă răspunderea faţă de societate pentru valorificarea maximă a fondurilor încredinţate şi a celor noi create, precum şi pentru îndeplinirea prevederilor de plan, fiind dator să mobilizeze toate resursele materiale, financiare şi umane pentru a-şi aduce din

plin contribuţia la creşterea fondului naţional de dezvoltare economico-socială a ţării.

(2) Ca membru al colectivului de muncă, persoana încadrată într-o unitate socialistă are următoarele îndatoriri principale :

a) să apere proprietatea socialistă şi să contribuie la dezvoltarea ei ;

b) să realizeze norma de muncă şi celelalte sarcini ce decurg din funcţia sau postul deţinut şi să răspundă de îndeplinirea lor faţă de colectivul de muncă şi faţă de conducerea unităţii ;

c) să efectueze orice activitate potrivit pregătirii sale şi nevoilor unităţii. În situaţii deosebite, determinate de necesitatea asigurării bunei funcţionări a unităţii, fiecare are obligaţia de a participa — indiferent de funcţia sau de postul pe care-l ocupă — la executarea oricăror lucrări şi la luarea tuturor măsurilor cerute de nevoile unităţii ;

d) să respecte programul de lucru, să folosească integral şi cu eficienţă timpul de muncă ;

e) să asigure utilizarea integrală a capacităţilor de producţie, ridicarea produc-

tivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie, realizarea lucrărilor încredinţate, în condiţiile de calitate stabilite, creşterea eficienţei activităţii unităţii în care lucrează ;

f) să respecte ordinea şi disciplina la locul de muncă ;

g) să-şi ridice necontenit calificarea profesională, nivelul de cunoştinţe tehnico-ştiinţifice şi de cultură generală, să urmeze şi să absolve cursurile de perfecţionare organizate sau recomandate de unitate ;

h) să respecte normele socialiste de conduită în relaţiile cu ceilalţi membri ai colectivului de muncă, să vegheze la aplicarea lor în viaţă, să dea dovadă de cinste şi corectitudine, să contribuie la întărirea spiritului de disciplină, de întrajutorare tovărăşească, să combată orice fel de manifestări înapoiate ;

i) să asigure păstarea secretului de stat şi secretului de serviciu ;

j) să respecte normele de protecţie a muncii şi să contribuie la preîntîmpinarea şi înlăturarea oricăror situaţii care ar putea pune în primejdie viaţa, integritatea

corporală sau sănătatea oamenilor ori bunurile materiale.

(3) Persoanelor încadrate în muncă le este interzis să primească de la cetăţeni bani sau alte foloase pentru activităţile prestate în cadrul atribuţiilor de serviciu.

Art. 21. — (1) Conducerile unităţilor socialiste au datoria să ia toate măsurile necesare pentru asigurarea condiţiilor corespunzătoare desfăşurării normale a procesului de producţie, la un înalt nivel tehnic şi cu randament economic maxim, să asigure un control eficient al îndeplinirii sarcinilor de plan în toate compartimentele, să se preocupe de îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de muncă şi de viaţă, să organizeze şi să sprijine perfecţionarea pregătirii profesionale a persoanelor încadrate în muncă.

(2) În întreaga activitate, ele trebuie să aplice consecvent principiul muncii şi conducerii colective şi să informeze periodic personalul unităţii asupra modului de realizare a sarcinilor.

(3) Conducerile unităţilor socialiste sînt obligate să examineze cu atenţie şi să ia în considerare sugestiile şi propunerile făcute de oamenii muncii în vederea îm-

bunătăţirii activităţii în toate compartimentele şi să-i informeze asupra modului de rezolvare.

Art. 22. — (1) Drepturile şi îndatoririle oamenilor muncii prevăzute în prezentul cod se realizează ţinîndu-se seama de rolul şi condiţiile specifice pe care industria, construcţiile, transporturile, agricultura, precum şi activităţile social-culturale, le au în procesul de creare a valorilor materiale şi spirituale, în dezvoltarea economică şi socială a ţării.

(2) În sectoarele în care natura activităţii o impune se vor elabora, pe baza principiilor prezentului cod, statute ce vor fi aprobate prin lege. În aceste statute se vor prevedea regulile specifice privind raporturile de muncă, drepturile şi îndatoririle personalului, criteriile privind încadrarea şi promovarea, disciplina în muncă şi răspunderile, programul de lucru şi alte reguli specifice domeniului de activitate respectiv.

Industrie

Art. 23. — (1) Oamenii muncii din industrie au răspunderi deosebite faţă de întregul popor, decurg din rolul pe care această ramură conducătoare a economiei naţionale îl are în asigurarea progresului general al societăţii.

(2) Lucrătorii din industrie, ramură hotărîtoare pentru întreaga economie, au îndatorirea să asigure dezvoltarea în ritm înalt a acestei ramuri, în vederea unei contribuţii sporite la crearea venitului naţional — bază sigură a creşterii bunăstării întregului popor.

Art. 24. — În îndeplinirea sarcinilor care le revin, colectivele de oameni ai muncii din unităţile industriale au îndatorirea de a asigura valorificarea superioară a resurselor de care dispun, ridicarea nivelului tehnic-calitativ al producţiei, sporirea continuă a productivităţii muncii, creşterea eficienţei economice în toate compartimentele de activitate.

Art. 25. — Fiecare membru al colectivelor de muncă din industrie are sarcina de a gospodări cu grijă mijloacele materiale şi financiare de care răspunde, de a depune toate eforturile pentru reducerea consumurilor specifice, folosirea intensivă a mijloacelor fixe, introducerea în produc-

ție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Art. 26. — (1) Colectivele de oameni ai muncii din industrie, conducerile unităților industriale, au îndatorirea să asigure organizarea rațională a fiecărui loc de muncă, a fluxului de fabricație în ansamblu, aplicarea procedeelor moderne în conducerea producției, să stimuleze și să valorifice inițiativa creatoare a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor.

(2) În fiecare unitate socialistă trebuie să se asigure folosirea integrală a forței de muncă, organizarea calificării și policalificării continue a muncitorilor, justa organizare a schimburilor, utilizarea deplină a timpului de lucru, respectarea riguroasă a disciplinei în muncă.

Art. 27. — Oamenii muncii din unitățile industriale au dreptul la remunerare potrivit cantității și calității muncii prestate și în funcție de locul și importanța pe care fiecare ramură de producție industrială o are în dezvoltarea țării.

Art. 28. — Oamenii muncii din industrie beneficiază, în condițiile legii, de recompense pentru rezultate deosebite obținute în promovarea progresului tehnic,

activitatea de investiții, inovații și raționalizări, economii de materii prime, materiale și energie, potrivit aportului propriu la îndeplinirea obiectivelor planului și creșterea eficienței economice.

Art. 29. — Persoanele încadrate în unitățile din industrie beneficiază de măsuri corespunzătoare de securitate și igienă a muncii, de echipament de lucru și de protecție, iar cei care lucrează în condiții vătămătoare și periculoase, de program de lucru redus, sporuri la salariu și concedii suplimentare, potrivit legii.

Construcții

Art. 30. — (1) Oamenii muncii din construcții trebuie să asigure folosirea rațională a fondului național de dezvoltare destinat vastului program de investiții, ridicării noilor construcții industriale, agricole, de locuințe, ori a altor construcții social-culturale, să asigure executarea în bune condiții a noilor obiective.

(2) În acest scop, colectivele de oameni ai muncii au îndatorirea să asigure ridicarea gradului de mecanizare și industrializare a lucrărilor, reducerea termenelor

de execuţie, îmbunătăţirea calităţii lucrărilor, creşterea productivităţii şi eficienţei muncii.

(3) Oamenii muncii de pe şantiere au obligaţia să gospodărească cu înalt simţ de răspundere fondurile încredinţate, să lichideze risipa de materiale, să asigure întărirea disciplinei şi folosirea integrală a timpului de lucru.

Art. 31. — (1) Persoanele încadrate în unităţile de construcţii au dreptul la o remunerare a muncii stabilită pe baza principiilor generale de remunerare, în funcţie de importanţa şi complexitatea lucrărilor executate.

(2) Persoanele care au adus o contribuţie deosebită la predarea şi punerea în funcţiune a obiectivelor înainte de termenul planificat, cu realizarea indicatorilor tehnico-funcţionali stabiliţi, beneficiază de recompense materiale şi morale, potrivit legii.

(3) Personalul nelocalnic de pe şantiere, cei care se deplasează pentru lucrări de montaj, revizie şi reparaţii, cei care lucrează la obiective situate în zone cu condiţii deosebite, beneficiază de sporuri la salarii,

înlesniri la cazare şi transport, potrivit prevederilor legale.

Agricutură şi silvicultură

Art .32. — (1) În Republica Socialistă România pămîntul — principalul mijloc de producţie în agricultură —, animalele şi plantaţiile reprezintă, indiferent de forma de proprietate, o avuţie naţională, în a cărei judicioasă utilizare de către lucrătorii din agricultură şi silvicultură este interesat vital întregul popor.

(2) Oamenii muncii din agricultură şi silvicultură au îndatorirea să pună în valoare întregul potenţial productiv al fondului funciar şi silvic, să se preocupe de înlăturarea oricăror forme de risipă şi degradare a terenurilor agricole, a fondului forestier, să asigure dezvoltarea zootehniei şi producţiei animaliere, în vederea sporirii continue a producţiei agricole, a productivităţii şi eficienţei muncii, a belşugului de produse agroalimentare.

(3) Fiecare lucrător din agricultură trebuie să se preocupe de valorificarea la maximum a posibilităţilor create prin efortu-

rile întregii societăți, pentru aplicarea pe scară largă a cuceririlor științei și tehnicii avansate în producția agricolă, extinderea mecanizării complexe, a chimizării și irigațiilor.

Art. 33. — (1) Lucrătorii din unitățile agricole de stat trebuie să asigure folosirea rațională a fondurilor investite și a tehnicii noi, să realizeze o înaltă productivitate a muncii și o rentabilitate sporită, astfel încît unitățile agricole de stat să constituie un model de organizare științifică a producției agricole.

(2) Timpul de lucru și modul de organizare a producției și a muncii, sistemul de retribuție în aceste unități, se stabilesc în funcție de necesitățile specifice agriculturii, în temeiul prevederilor legale.

Art. 34. — (1) Persoanele încadrate în muncă, pe bază de contract de muncă, în unitățile agricole de stat, în silvicultură, în cooperativele agricole de producție, asociațiile intercooperatiste și celelalte forme de asociere și cooperare beneficiază de drepturile, avantajele și înlesnirile prevăzute de lege pentru toate categoriile de persoane încadrate în muncă în unitățile socialiste de stat.

(2) Pentru rezultatele obținute în îndeplinirea și depășirea planului de producție agricolă, oamenii muncii din agricultură beneficiază, potrivit legii, de retribuție suplimentră.

Art. 35. — (1) Cooperativele agricole de producție asigură unirea eforturilor țăranilor și împletirea strînsă a intereselor lor cu cele ale tuturor oamenilor muncii, ale întregii societăți.

(2) Membrii cooperatori au îndatorirea să contribuie la întărirea și apărarea proprietății obștești, la prevenirea și înlăturarea risipei și proastei gospodăriri a mijloacelor materiale și financiare, la întărirea spiritului colectiv de muncă, a ordinii și legalității, în vederea gospodăririi cu randament maxim a fondurilor proprii, precum și a ajutorului acordat de statul socialist, pentru a-și aduce o contribuție sporită la realizarea progresului general al țării.

Art. 36. — (1) Raporturile de muncă din cooperativele agricole de producție se stabilesc pentru membrii cooperatori prin statute proprii.

(2) Membrii cooperativelor agricole de producție au dreptul la retribuire cores-

punzătoare cu cantitatea și calitatea muncii efectuate, cu rezultatele obținute, la ajutoare materiale pentru bătrînețe, incapacitate temporară de muncă, naștere, deces, precum și la pensie pentru limită de vîrstă, de invaliditate sau urmaș, la condiții corespunzătoare de protecție a muncii și la sprijin în vederea perfecționării pregătirii profesionale, în condițiile stabilite prin lege și statute.

(3) Membrii cooperativelor agricole de producție, pensionarii din cooperativele agricole de producție, precum și membrii de familie ai acestora beneficiază de asistență medicală gratuită, întreținere în spitale, medicamente și materiale, în condițiile legii.

Transporturi și telecomunicații

Art. 37. — Personalul încadrat în transporturi și telecomunicații trebuie să asigure buna funcționare și în deplină siguranță a transporturilor și telecomunicațiilor prin îndeplinirea corectă, exigentă și la timp a îndatoririlor de serviciu, să asigure regularitatea și continuitatea transporturilor, să vegheze asupra integrității

bunurilor și valorilor pe care le au în păstrare, să prevină orice faptă care ar putea pune în pericol siguranța persoanelor, bunurilor transportate și a circulației, să gospodărească cu randament maxim mijloacele de producție, instalațiile și utilajele încredințate, să ridice nivelul de servire a populației.

Art. 38. — (1) În funcție de condițiile și cerințele de muncă din aceste ramuri, timpul de lucru se stabilește ținînd seama de profilul și specificul unității, pe schimburi, tură, turnus și program de exploatare.

(2) În completarea dispozițiilor prevăzute în prezentul cod se stabilesc reguli specifice privitoare la încadrarea, promovarea și disciplina în muncă a personalului.

Art. 39. — Persoanele încadrate în unitățile de transporturi și telecomunicații beneficiază, potrivit condițiilor specifice din sectoarele în care lucrează, de sporuri de salarii și indemnizații, uniforme de serviciu — a căror valoare se suportă parțial sau integral de unități —, program redus de lucru în anumite locuri de muncă și alte drepturi, potrivit legii.

Comerț și prestări de servicii

Art. 40. — (1) Personalului încadrat în unitățile comerciale și de prestări de servicii îi revine obligația să pună la dispoziția populației mărfuri și servicii de bună calitate, să asigure satisfacerea promptă și ireproșabilă a cererilor acesteia.

(2) Lucrătorii din comerț și prestări de servicii trebuie să se preocupe permanent de lărgirea bazei tehnico-materiale și amplasarea rețelei de desfacere în funcție de nevoile populației, de modernizarea continuă a procesului de desfacere, să păstreze o permanentă legătură cu producția în vederea asigurării sortimentelor solicitate de consumatori.

(3) Personalul care lucrează în activitatea de comerț exterior are obligația de a depune toate eforturile pentru lărgirea și diversificarea schimburilor economice cu străinătatea, precum și a formelor de cooperare economică ,creșterea eficienței întregii activități de comerț exterior.

Art. 41. — Fiecare persoană încadrată într-o unitate comercială sau prestatoare de servicii trebuie să respecte normele legale privitoare la vînzarea mărfurilor și efectuarea serviciilor, să aibă o atitudine atentă, demnă și cuviincioasă față de cetățeni, să dea dovadă de cinste și corectitudine.

Art. 42. — Retribuția lucrătorilor din comerț și prestări de servicii se face în funcție de volumul desfacerilor și al lucrărilor efectuate ; programul de lucru se stabilește — în conformitate cu prevederile prezentului cod — în funcție de nevoile satisfacerii în bune condiții a cerințelor populației ; lucrătorii din aceste sectoare beneficiază de măsuri specifice de protecție a muncii, de compensare a timpului de lucru efectuat în zilele de repaus săptămînal și în zilele de sărbători legale.

Învățămînt

Art. 43. — Personalul didactic are îndatorirea de a înfăptui rolul și funcțiile care revin învățămîntului în Republica Socialistă România, de a asigura instruirea temeinică a tineretului și educarea acestuia în spiritul dragostei față de patria socialistă, față de muncă, de a contribui la pregătirea și perfecționarea cadrelor nece-

sare, în strînsă legătură cu cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a țării.

Art. 44. — Personalul didactic are obligația de a contribui activ la organizarea și perfecționarea învățămîntului, în raport cu cerințele progresului economic, tehnico-științific și cultural ; de a asigura o strînsă îmbinare între pregătirea teoretică și pregătirea practică a tineretului ; de a realiza o legătură organică între învățămînt, știință și producție ; de a participa la activitatea de răspîndire a științei și culturii în rîndul maselor de la orașe și sate.

Art. 45. — În cadrul timpului legal de lucru, personalul din învățămînt are obligația ca, odată cu munca didactică, să desfășoare și activitate educativă, științifică, de îndrumare a practicii în producție a tineretului, pentru a-și îndeplini în cele mai bune condiții îndatoririle pe care le are față de instituția de învățămînt în care își desfășoară activitatea.

Art. 46. — (1) În vederea desfășurării la un nivel cît mai înalt a activității instructiv-educative și științifice, personalul didactic are dreptul să folosească toate

condițiile create pentru perfecționarea continuă a pregătirii sale profesionale și ideologice ; să utilizeze în procesul didactic-educativ și de cercetare științifică întreaga dotare a instituțiilor și bazelor de învățămînt ; să valorifice rezultatele activității sale științifice prin aplicarea lor în practică; să publice manuale și cursuri, ca rezultat al activității didactice și științifice; să participe la activități de cercetare în institute și centre de cercetare, laboratoare uzinale și în cadrul unor programe complexe de cercetare.

(2) Cadrele didactice au dreptul să facă parte — în condițiile legii — din asociații profesionale și societăți științifice și să desfășoare activități în conformitate cu statutele acestor organizații.

Cercetarea științifică

Art. 47. — (1) Oamenii de știință au îndatorirea de a valorifica întreaga lor capacitate de creație și întregul potențial material pus la dispoziție de societatea socialistă pentru a-și spori aportul la elaborarea soluțiilor cerute de mersul înainte al societății și în primul rînd la soluționarea problemelor legate nemijlocit de dezvoltarea producției materiale.

(2) Cercetătorii trebuie să-și aducă o contribuție sporită la dezvoltarea și valorificarea superioară a bazei energetice și de materii prime, la perfecționarea tehnologiilor și la modernizarea produselor din toate ramurile, la crearea de noi materiale și a unor aparaturi de înalt nivel tehnic.

Art. 48. — Fiecare cercetător trebuie să se preocupe în permanență de scurtarea duratei ciclului de cercetare și de finalizarea cercetărilor prin introducerea în producție a rezultatelor obținute ; trebuie să țină o permanentă legătură cu activitatea creatoare a producătorilor de bunuri materiale, cu specialiștii care lucrează nemijlocit în producție, să dezvolte relațiile pe bază de contract cu unitățile productive, ca o condiție importantă a creșterii eficienței cercetărilor întreprinse.

Art. 49. — (1) În republica Socialistă România oamenii de știință se bucură în activitatea lor creatoare de sprijin material și moral din partea societății ; au dreptul de a-și exprima în mod liber opiniile științifice, de a-și pune în valoare întregul lor spirit creator, desfășurîndu-și cercetările potrivit propriilor ipoteze sau metode de lucru ; cercetătorilor științifici li se asigură posibilitatea de a valorifica multilateral rezultatele cercetărilor efectuate, în scopul unei contribuții sporite la progresul general al țării ; ei beneficiază de sprijin pentru perfecționarea permanentă a pregătirii de specialitate și ideologice, de drepturile ce decurg din activitatea de creație științifică, în condițiile legii.

(2) Oamenii de știință pot face parte, în condițiile legii, din asociații profesionale și societăți științifice și să desfășoare activități în conformitate cu statutele acestor organizații.

Cultură

Art. 50. — În înfăptuirea sarcinilor de înaltă responsabilitate socială care le revin, oamenii de cultură și artă trebuie să contribuie activ, prin întreaga lor operă de creație, în strînsă legătură cu viața, cu cerințele construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, la progresul spiritual al societății, la ridicarea nivelului cultural și a conștiinței socialiste a poporului.

Art. 51. — (1) Oamenii de cultură și artă se bucură de libertatea de creație, de manifestarea deplină a personalității și ta-

lentului lor, puse în slujba idealurilor socialismului, democrației și progresului social.

(2) Ei au dreptul să-și valorifice, potrivit specificului, operele de creație, protecția drepturilor de autor personale nepatrimoniale și a celor patrimoniale fiind garantată conform legii.

Art. 52. — În scopul promovării activității de creație, oamenii de cultură și artă, publiciștii, au dreptul să se asocieze, în condițiile legii, în uniuni, asociații și societăți de creație.

Art. 53. — Prin statute proprii se stabilesc modul de organizare și funcționare a uniunilor, asociațiilor și societăților de creație, drepturile membrilor privind pensiile, ajutoarele și celelalte forme de asigurări sociale.

Ocrotirea sănătății

Art. 54. (1) Personalul din domeniul ocrotirii sănătății are îndatorirea să-și pună întreaga putere de muncă și cunoștințele de specialitate în serviciul îmbunătățirii stării de sănătate a populației de la orașe și sate, pentru asigurarea capacității de muncă și de creație a oamenilor, pentru a asigura dezvoltarea lor armonioasă, astfel încît să se bucure din plin de binefacerile civilizației socialiste.

(2) Lucrătorii din domeniul ocrotirii sănătății sînt datori să asigure judicioasa utilizare a bazei materiale și a celorlalte condiții create de societate în vederea ridicării continue a calității asistenței medicale.

Art. 55. — În executarea profesiunii sale, personalul sanitar are îndatorirea să manifeste o atitudine profund umană, să îndeplinească cu abnegație atribuțiile ce-i revin ; să respecte normele de etică profesională ; să contribuie la apărarea și sporirea demnității profesionale. În organizarea programului de lucru și a întregii activități a personalului sanitar se va avea în vedere necesitatea asigurării permanente prompte și în bune condiții a asistenței medicale a populației.

Art. 56. — (1) Lucrătorii din domeniul ocrotiri sănătății li se asigură condiții pentru specializare și perfecționare în vederea introducerii permanente în practica medicală a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne.

(2) Personalul sanitar care lucrează în

condiții deosebite are dreptul la program de lucru redus, la concedii suplimentare de odihnă, precum și, după caz, la indemnizații și sporuri la salariu ; cei trimiși în acțiuni de combatere a epidemiilor sau în alte acțiuni speciale beneficiază și de alte drepturi prevăzute de lege.

Art. 57. — Pentru asigurarea unei asistențe medicale corespunzătoare în toate localitățile țării și stimularea personalului medico-sanitar care își desfășoară activitatea în mediul rural, în condiții deosebite de muncă, se acordă înlesniri și drepturi, conform dispozițiilor legale.

Aparatul de stat

Art. 58. — (1) Personalul încadrat în ministere și alte organe centrale, în organele locale ale administrației de stat, în justiție, procuratură și în alte instituții are ca principală îndatorire să servească interesele poporului, să militeze cu fermitate pentru înfăptuirea legalității socialiste, să contribuie efectiv la buna desfășurare a tuturor activităților economico-sociale ale țării, fiind răspunzător în fața clasei muncitoare și a întregului popor de modul în care își îndeplinește sarcinile ce-i revin.

(2) Personalul din aparatul de stat are obligația de a milita pentru creșterea eficienței și operativității în muncă, de a combate orice manifestare de birocratism și de a contribui la perfecționarea continuă a activității sale.

Art. 59. — (1) Personalul din aparatul de stat trebuie să aibă o permanentă și directă legătură cu oamenii muncii în al căror serviciu se află și ale căror interese legale trebuie să le slujească cu devotament.

(2) El are îndatorirea de a soluționa cu competență și în termenele legale cererile, reclamațiile, sesizările și propunerile cetățenilor.

Art. 60. — Personalul din aparatul de stat beneficiază, potrivit legii, de toate drepturile necesare exercitării, în cele mai bune condiții, a atribuțiilor de serviciu cu care este învestit ; în exercitarea acestor atribuții se bucură de protecția legii față de cei care îl împiedică, sub orice formă, să-și îndeplinească sarcinile ce-i revin.

Art. 61. — (1) La încadrarea în funcție, personalul din aparatul de stat depune un jurămînt de loialitate față de statul nostru socialist, față de clasa muncitoare și întregul popor, prin care se angajează să înfăp-

tuiască în cele mai bune condiții politica partidului și statului în domeniul său de activitate, să respecte cu strictețe și să îndeplinească cu simț de răspundere toate atribuțiile de serviciu ce îi sînt încredințate.

(2) Funcțiile pentru care se depune jurămîntul de loialitate se stabilesc prin statutul personalului din aparatul de stat, în conformitate cu dispozițiile prezentului cod.

PARTEA a II-a

Relațiile de muncă din unitățile socialiste de stat

CAPITOLUL I

Încadrarea și promovarea în muncă

Contractele de muncă

Art. 62. — (1) Selecționarea și pregătirea cadrelor, repartizarea lor pe ramuri de activitate, se fac în concordanță cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială.

(2) Încadrarea în muncă a unei persoane într-o unitate socialistă de stat se face în raport cu nevoile unității, ținîndu-se seama de aptitudinile, pregătirea profesională și preferințele sale, precum și de îndeplinirea altor cerințe specifice muncii pe care urmează să o presteze, în condițiile legii.

Art. 63. — (1) Încadrarea în muncă se face pe baza verificării aptitudinilor și a pregătirii profesionale, prin probă practică, examen, concurs ori termen de încercare, în condițiile prevăzute de lege. Termenul de încercare este de cel mult 15 zile, iar pentru funcțiile de conducere, de cel mult 90 zile.

(2) Celor ce urmează a fi încadrați în muncă trebuie să li se facă un examen medical pentru a se stabili dacă starea sănătății le permite să îndeplinească munca ce li se încredințează. De asemenea, examenul medical este obligatoriu și în cazul celor transferați pe locuri de muncă ce pot fi ocupate numai dacă sînt îndeplinite cerințele legale de ordin sanitar.

Art. 64. — (1) Încadrarea în muncă se realizează prin încheierea unui contract individual de muncă. Contractul individual

de muncă se încheie în scris și va cuprinde clauze privind obligația persoanei încadrate în muncă de a-și îndeplini sarcinile ce-i revin, cu respectarea ordinii și disciplinei, a legilor, îndatorirea unității de a asigura condiții corespunzătoare pentru buna desfășurare a activității, de a o remunera în raport cu munca prestată și de a-i acorda celelalte drepturi ce i se cuvin, precum și alte clauze stabilite de părți.

(2) În contract se va preciza dacă persoana încadrată în muncă urmează să desfășoare activitatea într-o anumită rază determinată sau în localități unde interesul serviciului cere să fie trimisă.

Art. 65. — Încadrarea în muncă a fiecărei persoane va fi adusă la cunoștința colectivului din compartimentul în care urmează să lucreze, indicîndu-i-se drepturile și obligațiile ce-i revin, sarcinile pe care le are de îndeplinit, precum și normele de protecție a muncii.

Art. 66. — (1) Persoana încadrată în muncă poate fi delegată sau detașată de conducerea unității să îndeplinească anumite lucrări în afara locului său de muncă, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Delegarea se poate face pe o perioadă de cel mult 60 zile, iar detașarea pe cel mult 6 luni. Pentru asigurarea bunei funcționări a unității la care a fost delegat sau detașat, conducerea unității de care aparține poate prelungi delegarea sau detașarea cu cel mult aceeași durată de 60 zile și respectiv 6 luni.

(3) În cazurile și condițiile prevăzute de lege, detașarea se poate face pînă la 2 ani. În asemenea situații se vor acorda celor în cauză și unele drepturi suplimentare potrivit dispozițiilor legale în vigoare.

Art. 67. — (1) Pe durata delegării, detașării sau trecerii temporare într-o altă muncă decît cea prevăzută în contractul de muncă, cel în cauză își păstrează funcția și salariul avute anterior.

(2) Cînd detașarea sau trecerea temporară în altă muncă se face la o muncă pentru care este stabilit un salariu mai mare, persoana detașată sau trecută temporar în altă muncă are dreptul la acest salariu în condițiile prevăzute de lege.

Art. 68. — Persoana delegată sau detașată în altă localitate, precum și cea a cărei activitate se desfășoară în cadrul unor deplasări periodice sau permanente, au dreptul la plata cheltuielilor de transport și de cazare, precum și la o indemni-

zație în condițiile prevăzute de lege

Art. 69. — Persoana încadrată în muncă poate fi transferată în interesul serviciului, de regulă într-o altă unitate din aceeași ramură, în vederea bunei funcționări a acesteia, ori la cerere, în condițiile legii. Transferul în interesul serviciului nu poate avea loc în cazul în care persoana ce urmează a fi transferată nu este de acord pentru motive de sănătate, dovedește cu certificat medical, precum și în alte situații temeinic justificate. Hotărîrea asupra temeniciei motivelor este de competența organului ierarhic superior.

Art. 70. — (1) Contractul de muncă se încheie pe durată nedeterminată.

(2) În anumite situații, contractul de muncă se poate încheia și pe durată determinată, în cazul înlocuirii titularului unui post care lipsește temporar de la serviciu și căruia unitatea este obligată să-i păstreze postul, pentru prestarea unor munci cu caracter sezonier, precum și a altor activități cu caracter temporar. Persoanelor cu contract de muncă pe durată determinată li se aplică, în mod corespunzător, prevederile prezentului cod, ținîndu-se seama de specificul activității și de vechimea lor în muncă.

Art. 71. — În cazul trimiterii la o școală sau curs de calificare ori perfecționare, cu scoatere din producție, contractul de muncă se completează printr-un act adițional în care se prevede îndatorirea persoanei încadrate în muncă de a lucra în unitate după absolvirea școlii sau a cursului o anumită perioadă stabilită prin lege.

Art. 72. — (1) Pentru persoanele care, fiind încadrate în muncă, sînt chemate să-și satisfacă serviciul militar, contractul de muncă se menține, iar această perioadă de satisfacere a serviciului militar intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate ; cel în cauză are obligația să revină la locul de muncă în termen de 30 de zile de la satisfacerea serviciului militar.

(2) În cazul satisfacerii serviciului militar de către o persoană cu care s-a încheiat actul adițional prevăzut la art. 71, care se află în perioada de lucru stabilită prin acel act, durata serviciului militar nu intră în calculul timpului prevăzut în actul adițional. De asemenea, această durată nu intră în calculul perioadei de stagiu în muncă prevăzută pentru absolvenții repartizați în producție, care au obligația efectuării unui astfel de stagiu.

Art. 73. — La încadrarea în funcție a conducătorilor de unități și a altor cadre de conducere stabilite de ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, în contractul de muncă, în afară de clauzele prevăzute la art. 64, se vor cuprinde : angajamentul și răspunderea acestora de a păstra, apăra și valorifica la un nivel superior bunurile încredințate ;de a restitui — la termenele și în condițiile legii — valoarea mijloacelor materiale pe care statul le-a pus la dispoziția colectivului de muncă pe care-l conduc : de a preda, atunci cînd va fi cazul, fondurile materiale și bănești de care răspund : de a lua măsurile necesare pentru buna gospodărire a unității, pentru introducerea tehnicii noi și a tehnologiilor avansate și creșterea eficienței economice a întregii activități.

Art. 74. — La încadrarea în funcție a persoanelor prevăzute la art. 73 se va proceda la predarea și preluarea cu proces-verbal a fondurilor materiale și bănești de care urmează să răspundă ; predarea-preluarea se face în prezența unei comisii speciale constituite de către organul ierarhic superior și din care face parte și delegatul acestui organ.

Art. 75. — (1) Promovarea persoanei încadrate în muncă în funcții sau categorii superioare se face în raport cu nevoile unității, ținîndu-se seama de condițiile prevăzute pentru ocuparea postului, de calitățile personale, precum și de rezultatele obținute în realizarea sarcinilor. Promovarea se face pe bază de probă practică, examen sau concurs, conform prevederilor legale.

(2) La promovarea în funcții de conducere se ține seama, totodată, de pregătirea politică, de aptitudinile organizatorice și de conducere ale celor ce urmează a fi încadrați în asemenea funcții, precum și de aprecierile și recomandările colectivului de muncă în care și-au desfășurat activitatea.

Art. 76. — (1) Între unitate, pe de o parte, și colectivul de oameni ai muncii, pe de altă parte, se încheie un contract colectiv de muncă, menit să contribuie la organizarea superioară a muncii, la întărirea disciplinei și mobilizarea tuturor eforturilor pentru îndeplinirea planului, la îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață din unitate.

(2) Prin contractul colectiv se stabilesc măsurile pe care colectivele oamenilor muncii și conducerea unității se angajează să le ia în scopul utilizării mai bune a capacității de producție, al creșterii productivității muncii, reducerii consumurilor specifice și a prețului de cost, precum și pentru obținerea de economii și beneficii peste nivelul planificat, îmbunătățirea calității produselor, creșterea eficienței activității economice.

Art. 77. — (1) Contractul colectiv de muncă stabilește, în condițiile prevăzute de lege, formele de remunerare, de stimulare materială pentru economiile realizate în cursul anului, modul de utilizare a fondurilor ce rămîn la dispoziția unității ca rezultat al depășirii sarcinilor de plan, pentru executarea unor investiții sociale: locuințe, vestiare, băi, creșe, cămine, dispensare, cantine-restaurant și altele similare; realizarea unor obiective de protecție a muncii, culturale și sportive.

(2) Contractul colectiv de muncă dezbătut și aprobat de adunarea generală a oamenilor muncii se semnează din partea unității, pe baza împuternicirii organului de conducere colectivă, de către conducătorul ei, iar din partea colectivului de oameni ai muncii, de către președintele comitetului sindicatului.

Art. 78. — (1) Contractul colectiv de muncă se încheie anual. Prevederile din contractul colectiv de muncă se aplică tuturor persoanelor încadrate în muncă din unitate.

(2) Ministerele, celelalte organe centrale sau centralele economice, după caz, pot încheia cu uniunile sindicatelor pe ramură contracte colective de muncă pe o durată de pînă la 5 ani, care să cuprindă principalele măsuri în vederea realizării prevederilor de plan, a aplicării legislației muncii, a îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață în unitățile din sectoarele respective, precum și măsurile necesare în vederea realizării prevederilor contractelor colective din unități.

Art. 79. — Neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractul colectiv constituie, pentru cei care se fac vinovați de aceasta, indiferent de funcția sau postul în care au fost încadrați, o încălcare a sarcinilor de serviciu, care atrage după caz, răspunderea disciplinară, materială sau penală.

Art. 80. — Ministerele, celelalte organe

centrale şi comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului iBucureşti, împreună cu organele sindicale corespunzătoare, controlează legalitatea prevederilor contractului colectiv de muncă şi modul în care acestea sînt aduse la îndeplinire.

CAPITOLUL II

Remunerarea muncii

Art. 81. — (1) În Republica Socialistă România, pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, a creşterii venitului naţional, se asigură ridicarea continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc, al întregului popor.

(2) Prin sistemul de remunerare, stabilit prin lege, se realizează îmbinarea armonioasă a intereselor personale ale fiecăruia cu interesele întregii societăţi, obţinerea unor venituri în raport cu contribuţia concretă pe care fiecare om al muncii o aduce la actiivtatea economică şi social-culturală.

Art. 82. — (1) La stabilirea remunerării persoanelor încadrate în muncă se are în vedere raţionala repartiţie a venitului

naţional, realizarea unui raport optim între fondul naţional de dezvoltare economico-socială şi fondul de consum în vederea progresului neîntrerupt al economiei naţionale, ca o condiţie esenţială a ridicării continue a nivelului de viaţă al poporului.

(2) Remunerarea se face după cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii, asigurîndu-se la muncă egală remunerare egală. În vederea asigurării rolului stimulativ al salarului, la tabilirea remunerării se ţine seama de complexitatea muncii, răspunderea şi gradul de solicitare pe care acestea le implică, nivelul de pregătire profesională şi vechimea cerută pentru îndeplinirea acelei munci ; de asemenea, se urmăreşte asigurarea unor proporţii corespunzătoare între salariile mari şi cele mici ale persoanelor încadrate în muncă, potrivit stadiului de dezvoltare a economiei naţionale şi principiului echităţii socialiste.

Art. 83. — Prin lege se stabileşte, în concordanţă cu dezvoltarea planificată a economiei, salariul minim pe economie, avîndu-se în vedere nivelul productivităţii muncii, al venitului naţional, urmărindu-se satisfacerea nevoilor mereu crescînde ale

oamenilor muncii și membrilor lor de familie.

Art. 84. — (1) Salariul tarifar de încadrare se acordă în raport cu gradul de îndeplinire a sarcinilor de muncă, astfel încît să constituie un stimulent pentru cei care își îndeplinesc în bune condiții sarcinile. Cei care obțin realizări deosebite în muncă au posibilitatea să realizeze venituri mai mari, iar cei care nu-și îndeplinesc obligațiile de muncă urmează să suporte în mod direct consecințele acestei neîndepliniri.

(2) Neîndeplinirea integrală a sarcinilor atrage diminuarea corespunzătoare a salariului în limitele stabilite de lege. În cazul realizării ulterioare a sarcinilor de muncă, suma reținută din salariu se restituie total sau parțial, după caz, potrivit legii.

Art. 85. — (1) În cazul în care persoanele încadrate în muncă provoacă rebuturi din vina lor, răspund potrivit legii.

(2) Dacă provocarea rebuturilor este repetată, cel în cauză va fi trecut la un loc de muncă de o categorie inferioară ; dacă și la noul loc de muncă va continua să provoace rebuturi, i se va putea desface contractul de muncă, ca fiind necorespunzător în muncă.

Art. 86. — În cazuri excepționale, cînd, din motive tehnice sau din alte motive, procesul de producție a fost întrerupt, persoanele încadrate în muncă vor fi retribuite cu 75% din salariul tarifar de încadrare aferent timpului respectiv, cu condiția ca încetarea lucrului să se fi produs fără vina lor și dacă în tot acest timp au rămas la dispoziția unității.

Art. 87. — (1) Plata salariului se face periodic, la interval de cel mult o lună.

(2) Drepturile bănești cuvenite personalului se plătesc înaintea oricăror alte obligații ale unității.

(3) Retribuția cuvenită pentru munca prestată nu poate face obiectul unor rețineri decît în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

Art. 88. — În scopul asigurării stabilității cadrelor, persoanele încadrate în muncă beneficiază de sporuri la salariu în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

Art. 89. — Persoanele care-și desfășoară activitatea în locuri de muncă cu condiții vătămătoare sau periculoase beneficiază de sporuri la salariu potrivit prevederilor legale. Conducerile unităților sînt obligate să ia măsuri pentru înlăturarea

cauzelor care determină asemenea situaţii, să asigure condiţii normale de muncă, fără pericol de accidente şi îmbolnăviri profesionale.

Art. 90. — În scopul creşterii iniţiativei şi a eforturilor pentru sporirea eficienţei economice a producţiei, ţinînd seama de rezultatele bune obţinute în muncă, cu deosebire la realizarea indicatorilor calitativi, la promovarea progresului tehnic şi aplicarea inovaţiilor, pentru realizarea de economii de materiale şi de forţă de muncă, se acordă graficaţii anuale sau, după caz, premii în cursul anului.

Art. 91. — (1) În vederea organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii, utilizări raţionale a personalului şi a timpului de muncă, se vor preciza atribuţiile şi obligaţiile la fiecare loc de muncă ; conducerile unităţilor socialiste au obligaţia să stabilească norme de muncă fundamentale ştiinţific, să determine sarcinile concrete ce revin fiecărei persoane încadrate în muncă.

(2) Realizarea remunerării după cantitatea şi calitatea muncii este strîns legată de normarea muncii, care contribuie la punerea cît mai deplină în valoare a înzestrării tehnice a unităţilor, la descoperirea rezervelor de creştere a productivităţii muncii şi de reducere a preţului de cost.

Art. 92. — Norma de muncă exprimă cantitatea de muncă necesară pentru efectuarea operaţiilor sau lucrărilor de către o persoană cu calificare corespunzătoare, care lucrează cu intensitate normală, în condiţiile unor procese tehnologice şi de muncă determinate. Ea cuprinde timpul productiv, timpul pentru întreruperile impuse de desfăşurarea procesului tehnologic stabilit şi de organizarea raţională a muncii, timpul pentru odihnă în cadrul programului de muncă.

Art. 93. — Normarea muncii se aplică, potrivit cu specificul activităţii desfăşurate în unităţile economice, social-culturale şi ale administraţiei de stat, la toate categoriile de personal — muncitori, tehnicieni, ingineri, economişti cadre de altă specialitate şi lucrători din activitatea administrativă — atît pentru cei remuneraţi în acord, cît şi pentru cei remuneraţi în regie.

(2) Normele de muncă se exprimă — în funcţie de caracteristicile procesului de producţie sau ale activităţii ce se normează — sub formă de norme de timp, norme de producţie, norme de personal, sfere de

atribuții sau sub alte forme corespunzătoare specificului fiecărei munci.

Art. 94. — (1) Normele de muncă unificate se elaborează de către ministere și celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, iar normele de muncă locale, de către fiecare unitate socialistă de stat pentru nevoile proprii, în toate cazurile cu acordul organelor sindicale corespunzătoare.

(2) Ca urmare a introducerii progresului tehnic, a perfecționării pregătirii profesionale a cadrelor și a aplicării de măsuri tehnice și organizatorice care duc la modificarea cantității de muncă necesare pentru efectuarea lucrărilor, concomitent cu creșterea productivității muncii, normele de muncă se vor modifica în mod corespunzător, în vederea asigurării unei concordanțe depline cu noile condiții create.

Art. 95. — Conducerile unităților și compartimentelor de muncă au datoria să aducă la cunoștința personalului, în timp util, atribuțiile ce revin fiecăruia, normele de muncă stabilite, să efectueze instruirea necesară în vederea cunoașterii și însușirii acestora, să asigure condițiile tehnico-organizatorice avute în vedere la elaborarea normelor.

CAPITOLUL III

Disciplina socialistă a muncii. Răspunderea disciplinară și răspunderea materială

Art. 96. — Noile relații socialiste de muncă și procesul de înfăptuire a obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate impun, în toate sferele de activitate și pentru fiecare membru al colectivului de muncă, necesitatea respectării cu strictețe a disciplinei, îndeplinirea exemplară a sarcinilor de serviciu.

Art. 97. — Persoanele încadrate în muncă au datoria de a realiza întocmai și la timp obligațiile ce le revin la locurile lor de muncă, pentru îndeplinirea obiectivelor planurilor de producție, planurilor de organizare a întregii activități și a celor de îmbunătățire a muncii. Ele au îndatorirea de a acționa în mod conștiincios pentru sporirea eficienței și îmbunătățirea calității produselor, pentru realizarea obligațiilor care decurg din contractele colective și individuale de muncă, regulamente-

le de organizare și funcționare a unităților, regulamentele de ordine interioară, precum şi din dispoziţiile primite din partea conducătorilor de unităţi și a șefilor ierarhici.

Art. 98. — (1) Organele de conducere ale unităţilor socialiste au datoria de a lua măsurile necesare pentru organizarea la un nivel corespunzător a producţiei și a muncii, să prevină abaterile de la ordinea şi disciplina muncii socialiste, să acţioneze împotriva oricărei lipse de răspundere, a neglijenţei și risipei, a oricăror fapte care aduc pagube avutului obştesc.

(2) Organele de conducere colectivă ale unităţilor socialiste, împreună cu comitetele sindicatelor, vor elabora regulamente de ordine interioară în care vor stabili îndatoririle care trebuie respectate de către persoanele încadrate în muncă și măsurile ce se impun în vederea asigurării disciplinei socialiste a muncii.

Art. 99. — Pentru îndeplinirea în cele mai bune condiţii a sarcinilor ce le revin, precum şi pentru realizări deosebite în îndeplinirea angajamentelor individuale și colective, persoanele încadrate în muncă pot primi, potrivit dispoziţiilor legale, următoarele recompense :

a) acordarea de trepte sau gradaţii la salariul tarifar cu reducerea vechimii minime prevăzută de lege ;

b) gratificaţii, premii și alte recompense materiale ;

c) ordine, medalii, titluri de onoare, diplome de onoare, insigne, titluri distinctive ;

d) înscrierea în cartea de onoare, pe tabloul de onoare, evidenţierea în muncă, mulţumire verbală sau în scris.

Art. 100. — (1) Încălcarea cu vinovăţie de către cel încadrat în muncă — indiferent de funcţia sau postul pe care îl ocupă — a obligaţiilor sale, inclusiv a normelor de comportare, constituie abatere disciplinară, care se sancţionează, după caz, potrivit legii, cu :

a) mustrare ;

b) avertisment ;

c) retragerea uneia sau mai multor gradaţii sau trepte de salarizare pe o perioadă de 1—3 luni sau, în cazul celor încadraţi cu salariul la nivelul de bază, diminuarea acestuia cu 5—10 la sută pe aceeași perioadă ;

d) reducerea salariului şi reducerea indemnizaţiei de conducere pe durata de 1—3 luni, cu 5—10 la sută ;

e) retrogradarea în funcţie sau în categorie — în cadrul aceleiaşi profesii — pe durata de 1—3 luni;

f) desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

(2) În cazul încălcării normelor privind ordinea şi disciplina la locul de muncă, colectivul compartimentului din care face parte persoana vinovată poate să ia în dezbatere abaterea săvîrşită şi să ceară conducerii unităţii aplicarea de sacţiuni disciplinare, inclusiv desfacerea contractului de muncă.

Art. 101. — (1) Sancţiunea disciplinară se stabileşte şi se aplică de organul de conducere colectivă sau, după caz, de conducătorul unităţii sau compartimentului de muncă, în condiţiile legii.

(2) Împotriva sancţiunii disciplinare se poate face plîngere în termen de 30 zile de la comunicarea deciziei de sancţionare.

Art. 102. — (1) Apărarea valorilor materiale şi spirituale ale societăţii socialiste reprezintă o îndatorire fundamentală a tuturor oamenilor muncii. Persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele aduse avutului obştesc din vina şi în legătură cu munca lor.

(2) Ele nu răspund de pierderile inerente procesului de producţie care se încadrează în limitele prevăzute de lege, de pagubele provocate datorită unor cauze neprevăzute şi care nu puteau fi înlăturate, ori în alte asemenea cazuri în care pagubele au fost provocate din riscul normal al serviciului sau forţă majoră.

Art. 103. — (1) În stabilirea răspunderii materiale, paguba ce trebuie reparată nu cuprinde foloasele nerealizate de unitate ca urmare a faptei săvîrşite de cel încadrat în muncă.

(2) Cînd pagubele au fost cauzate unităţii printr-o faptă ce constituie infracţiune, răspunderea se stabileşte potrivit legii penale. În acest ca z,în cuantumul pagubelor se cuprind şi foloasele nerealizate.

Art. 104. — Persoanele încadrate în muncă sînt obligate să cunoască prevederile legale referitoare la muncă, funcţionarea instalaţiilor, folosirea uneltelor, materiilor prime, materialelor şi totodată să aplice cu rigurozitate aceste reglementări.

Art. 105. — (1) Cînd paguba a fost cauzată de mai multe persoane, răspunderea fiecăruia se stabileşte ţinîndu-se seama de măsura în care a contribuit la provocarea ei.

(2) Dacă măsura în care fiecare a con-

tribuit la provocarea pagubei nu poate fi determinată, răspunderea fiecăreia dintre persoane se stabilește proporțional cu salariul ei tarifar de încadrare net, de la data constatării pagubei și, dacă este cazul, și în funcție de timpul lucrat de la ultima inventariere a bunurilor.

Art. 106. — Persoana care a încasat o sumă nedatorată este obligată să restituie acea sumă ; dacă a primit bunuri ce nu i se datorau și care nu mai pot fi restituite în natură sau i-au fost prestate servicii la care nu era îndreptățită, ea este obligată să plătească contravaloarea lor, calculată în condițiile legii.

Art. 107. — (1) Obligarea la plata despăgubirilor sau a contravalorii bunurilor, precum și la restituirea sumelor încasate fără drept, se face prin decizie de imputare, emisă de conducătorul unității ; cînd plata sau restituirea urmează a se face de conducătorul unității sau de alte persoane încadrate în muncă de organul ierarhic superior, singure sau împreună cu alte persoane, decizia de imputare se emite de către acest organ.

(2) Pentru acoperirea pagubelor aduse unității, precum și pentru restituirea sumelor sau plata contravalorii bunurilor ce

nu mai pot fi restituite în natură ori a serviciilor nedatorate, cel în cauză poate să-și ia un angajament de plată în scris, care constituie titlu executoriu.

Art. 108. — (1) Răspunderea materială pentru paguba cauzată unității poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei, iar în cazul restituirii sumelor sau a contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate, în cel mult 1 an de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de cînd a beneficiat de serviciile nedatorate.

(2) Termenul de emitere a deciziei de imputare este de cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei.

(3) Decizia de imputare va fi motivată și va menționa termenul în care poate fi contestată și organul competent să o soluționeze. Ea se comunică, în termen de 15 zile de la emitere, celui obligat la plată sau restituire și constituie titlu executoriu din momentul comunicării.

(4) După expirarea acestui termen, prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare.

Art. 109. — (1) Suma stabilită pentru

acoperirea daunelor se reține în rate lunare din salariu, precum și din orice alte sume ce se cuvin persoanei în cauză din partea unității la care aceasta lucrează, în condițiile legii.

(2) Ratele nu pot fi mai mari de o treime din salariul tarifar net lunar, fără a putea depăși împreună cu celelalte rețineri pe care le-ar avea cel în cauză, jumătate din acest salariu.

(3) Dacă contractul de muncă se desface înainte ca persoana în cauză să fi despăgubit unitatea iar aceasta se încadrează la altă unitate, executarea se va face de către noua unitate, potrivit alineatului precedent, pe baza transmiterii titlului executoriu de către unitatea care a fost păgubită.

(4) În situația în care cel în cauză nu s-a încadrat în muncă într-o altă unitate urmărirea se va face asupra oricăror bunuri ale sale, în afară de bunurile exceptate prin lege de la urmărire.

(5) Urmărirea pentru acoperirea pagubelor se poate îndrepta și împotriva altei persoane decît cea care a provocat direct paguba, în cazurile prevăzute de lege.

Art. 110. — Persoana care consideră că imputarea sau reținerea a fost făcută fără temei sau cu încălcarea legii, precum și cea care după ce a semnat un angajament de plată constată că în realitate nu datorează parțial sau total suma pretinsă de unitate, se poate adresa cu contestație la organul jurisdicțional competent. Acesta, la cererea persoanei în cauză, ținînd seama de împrejurări poate hotărî suspendarea executării pînă la soluționarea litigiului.

Art. 111. — (1) Unitatea este obligată, în condițiile legii, să despăgubească persoana încadrată în muncă, în situația în care aceasta a suferit, din culpa unității, un prejudiciu în timpul îndeplinirii îndatoririlor de muncă sau în legătură cu serviciul.

(2) Unitatea care a plătit despăgubirile este obligată să recupereze sumele plătite de la persoana vinovată de producerea pagubei, în condițiiile art. 102 și următoarele.

CAPITOLUL IV

Timpul de muncă și de odihnă

Art. 112. — (1) Durata timpului de muncă nu poate depăși 48 de ore pe săptămînă și 8 ore pe zi.

(2) În cazul stabilirii pentru o anumită zi lucrătoare din săptămînă a unei durate mai mici de 8 ore, timpul de muncă în celelalte zile poate fi mai mare, fără a depăşi 9 ore pe zi.

Art. 113. — (1) Pînă la înlăturarea cauzelor care determină condiţii de muncă vătămătoare, grele sau periculoase, la unele locuri de muncă durata timpului de muncă pentru persoanele care lucrează în astfel de condiţii se reduce sub 8 ore pe zi, fără ca aceasta să ducă la o scădere a remunerării.

(2) Locurile de muncă cu condiţii vătămătoare, grele sau periculoase şi durata redusă a timpului de muncă stabilit pentru fiecare dintre ele se determină prin hotărîre a Consiliului de Miniştri. În acest scop, ministerele, celelalte organe centrale şi comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti vor face propuneri corespunzătoare, cu avizul Ministerului Muncii, Ministerul Sănătăţii şi al Uniunii Generale a Sindicatelor.

Art. 114. — (1) Pentru persoanele al căror program de lucru se desfăşoară în timpul nopţii, durata timpului de muncă

este mai mică cu o oră decît durata muncii prestate în timpul zilei, fără ca aceasta să ducă la o scădere a remunerării. Prevederile acestui alineat nu se aplică şi celor care au un program normal de muncă mai mic de 8 ore.

(2) În unităţile în care procesul de muncă este neîntrerupt sau unde condiţiile specifice ale muncii o impun, programul de lucru din timpul nopţii poate fi egal cu cel din timpul zilei. Munca prestată în timpul nopţii, în cadrul unui asemenea program, se plăteşte cu un spor de 15% din salariul tarifar ~~de încadrare, pentru orele~~ lucrate în timpul nopţii, dacă aceste ore reprezintă cel puţin jumătate din programul normal de lucru. În mod excepţional Consiliul de Miniştri poate aproba la unele unităţi majorarea pînă la 25% din salariul tarifar a sporului pentru munca în timpul nopţii.

(3) De sporul pentru munca de noapte beneficiază şi persoanele al căror timp de lucru se stabileşte în condiţiile art. 113.

Art. 115. — Se consideră muncă în timpul nopţii aceea care se prestează în intervalul cuprins între orele 22—6, cu posibilitatea abaterii, în cazuri justificate, cu

o oră în minus sau plus față de aceste limite.

Art. 116. — În construcții, în industria forestieră, în agricultură precum și în alte activități cu condiții specifice, durata zilei de muncă poate fi mai mare, în condițiile și limitele stabilite prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, de comun acord cu Uniunea Generală a Sindicatelor, urmînd ca în medie să nu depășească, lunar, trimestrial, semestrial sau anual,după caz, durata normală a zilei de muncă.

Art. 117. — (1) În cursul programului de lucru se poate acorda o pauză pentru masă de cel mult 1/2 de oră, care nu se include în durata timpului de muncă. În unitățile în care nu se poate întrerupe lucrul se va da posibilitatea ca masa să fie luată în timpul serviciului.

(2) Intervalul dintre 2 zile de muncă este de cel puțin 12 ore consecutive, cuprinse între sfîrșitul programului de lucru dintr-o zi și începutul programului de lucru din ziua următoare. Acest interval poate fi mai mic — dar nu sub 8 ore — la schimbarea turelor.

(3) Modul de organizare a timpului de lucru, a pauzelor, evidența prezenței persoanelor încadrate în muncă, se stabilesc prin regulamentul de ordine interioară.

Art. 118. — (1). Prestarea muncii peste durata normală stabilită potrivit articolelor precedente poate fi cerută în următoarele cazuri :

a) pentru preîntîmpinarea sau înlăturarea efectelor calamităților sau altor cazuri de forță majoră, precum și în situații care periclitează sănătatea sau viața unor persoane ;

b) pentru înlăturarea efectelor unor situații neprevăzute, care ar dăuna bunei funcționări a serviciilor de aprovizionare cu apă și energie electrică, de canalizare, a serviciilor poștale și de telecomunicații, a căilor și mijloacelor de transport în comun, a instalațiilor de distribuire a combustibilului ;

c) pentru repararea dispozitivelor sau instalațiilor, în cazul în care defecțiunea acestora provoacă încetarea lucrului pentru mai multe persoane ;

d) pentru prevenirea și înlăturarea unor situații care ar putea provoca degradarea sau distrugerea materiilor prime materialelor ori produselor.

(2) Munca peste durata normală în si-

tuațiile prevăzute în alineatul precedent se prestează pe baza dispiziției conducerii unității, dată cu acordul comitetului sindicatului.

Art. 119. — Munca peste durata normală poate să fie prestată și în alte situații deosebite, în legătură cu interesele producției și ale muncii. În acest caz, munca peste durata normală poate fi prestată pînă la 120 ore pe an, pentru o persoană, pe baza aprobării prealabile a centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale, comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu acordul uniunilor sindicatelor de ramură. Prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, cu acordul Uniunii Generale a Sindicatelor, la propunerea organelor prevăzute în alineatul precedent făcută în urma consultării colectivelor de muncă, se va putea aproba pentru unele unități, în cazuri cu totul deosebite, efectuarea de ore suplimentare peste plafonul de 120 ore anual, fără însă a se depăși 360 ore anual.

Art. 120. — Orele în care o persoană prestează muncă peste durata normală a timpului de lucru sînt ore suplimentare și

se compensează cu timp liber corespunzător. Dacă munca astfel prestată nu a putut fi compensată cu timp liber corespunzător, în următoarele 30 de zile, și cel în cauză este de acord, orele suplimentare se vor retribui cu un spor, după cum urmează :

a) 50% din salariul tarifar de încadrare pentru primele 2 ore de depășire a duratei normale a zilei de lucru ;

b) 100% din salariul tarifar de încadrare pentru orele ce depășesc primele 2 ore și pentru munca prestată în zilele de repaus săptămînal, zilele de sărbătoare legală și în celelalte zile în care, potrivit dispozițiilor legale, nu se lucrează.

Art. 121. — Nu se retribuie suplimentar munca prestată peste programul de lucru de către persoanele cu funcții de conducere, precum și de către cele a căror activitate — datorită specificului muncii — nu se poate încadra în programul normal de lucru ; aceste persoane beneficiază de o salarizare stabilită în raport cu răspunderea și obligațiile ce le revin, precum și, după caz, de indemnizații și concedii suplimentare.

Art. 122. — Programul de lucru pentru persoanele care lucrează în tură continuă,

turnus sau alte forme de organizare a timpului de lucru și în ore de gardă pe unitate de către personalul medico-sanitar, precum și modalitățile de plată, se vor stabili prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, cu acordul Uniunii Generale a Sindicatelor.

Art. 123. — Orele prestate de persoanele încadrate în muncă peste programul de lucru, în scopul asigurării serviciului pe unitate — cu excepția celor care îndeplinesc funcții de conducere a unităților — se compensează cu timp liber corespunzător în următoarele 60 zile.

Art. 124. — (1) Persoana încadrată în muncă are dreptul, în fiecare săptămînă, la un repaus de cel puțin 24 de ore consecutive.

(2) Repausul săptămînal se acordă, de regulă, duminica. În cazurile în care procesul de producție nu permite întreruperea activității sau specificul serviciului impune desfășurarea muncii și în ziua de duminică, conducerea unității, cu acordul comitetului sindicatului, stabilește o altă zi din săptămînă, ca zi de repaus, cu condiția ca cel puțin o dată în 2 luni fiecărei persoane să i se asigure ziua de repaus săptămînal duminica. În cazuri excepționale,

impuse de condițiile în care se desfășoară activitatea pe șantiere izolate, repausul săptămînal poate fi acordat, prin cumulare, într-o perioadă mai lungă, cu consimțămîntul persoanelor încadrate în muncă.

(3) Zilele de sărbătoare legală și celelalte zile în care nu se lucrează se stabilesc prin lege.

Art. 125. — (1) Persoanele încadrate în muncă au dreptul — în condițiile legii — în fiecare an calendaristic la un concediu de odihnă plătit, de 15—24 zile lucrătoare, în raport cu vechimea în muncă.

(2) În afara concediului acordat în raport cu vechimea în muncă, cei care lucrează în locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase beneficiază de concedii suplimentare, în condițiile stabilite de dispozițiile legale. De concedii suplimentare beneficiază, potrivit dispozițiilor legale, și cei care au funcții de conducere a unităților și asimilații lor.

(3) Concediul de odihnă al personalului didactic se stabilește prin statutul personalului didactic și se acordă în timpul vacanțelor școlare sau universitare.

Art. 126. — (1) Concediul de odihnă se efectuează integral în fiecare an calendaristic; concediul se poate acorda și frac-

ționat, dacă interesele serviciului o cer sau la solicitarea celui în cauză, atunci cînd interesele serviciului permit, cu condiția însă ca una dintre fracțiuni să fie de cel puțin 15 zile.

(2) Concediul de odihnă care nu a putut fi efectuat din motive justificate în cursul anului calendaristic pentru care se cuvine va fi efectuat în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul pentru acest an.

(3) Pentru perioada concediului de odihnă, persoanele încadrate în muncă beneficiază de o indemnizație calculată pe baza salariului mediu realizat în ultimele 12 luni și care li se plătește anticipat.

Art. 127. — (1) Unitățile cu activitate sezonieră, precum și, în situații deosebite, alte unități, pot acorda concedii fără plată, pe o perioadă determinată, cu păstrarea calității de persoane încadrate în muncă a celor în cauză și menținerea unor drepturi ce decurg din această calitate.

(2)Condițiile în care se pot acorda concedii fără plată de unitățile prevăzute în alineatul precedent se stabilesc prin hotărîre a Consiliului de Miniștri.

Art. 128. — Asigurarea folosirii judicioase a timpului liber fiind o problemă de interes social, organele de stat, sindicatele, celelalte organizații obștești, fiecare unitate, trebuie să se preocupe de condițiile necesare recreerii, refacerii capacității de muncă, lărgirii orizontului de cultură și de cunoaștere a tuturor celor ce muncesc. Oamenii muncii și familiile lor beneficiază de locuri de odihnă și agrement, biblioteci, case de cultură, cluburi, terenuri și baze sportive, precum și de alte condiții menite să contribuie la satisfacerea mereu crescîndă a cerințelor și preferințelor în folosirea timpului liber.

CAPITOLUL V

Încetarea contractului de muncă. Vechimea în muncă

Art. 129. — Raporturile de muncă încetează la expirarea termenului pentru care a fost încheiat contractul de muncă sau ca urmare a încetării acestuia, prin acordul dintre persoana încadrată în muncă și unitate, precum și prin desfacerea contractului din inițiativa uneia dintre părți.

Art. 130. — (1) Contractul de muncă poate fi desfăcut, din inițiativa unității, în cazul cînd :

a) unitatea își reduce personalul prin desființarea unor posturi de natura celui

ocupat de cel în cauză ca urmare a reorganizării ;

b) unitatea își încetează activitatea prin dizolvare ;

c) unitatea se mută în altă localitate și are posibilitatea să-și asigure pe plan local cadrele necesare ;

d) unitatea se mută în altă localitate, iar persoana încadrată nu acceptă să o urmeze ;

e) persoana nu corespunde, sub raport profesional, postului în care a fost încadrată ;

f) în postul ocupat de persoana încadrată în muncă este reintegrat, pe baza hotărîrii organelor competente, cel care a deținut anterior acel post ;

g) persoana încadrată în muncă se pensionează pentru limită de vîrstă ori pentru invaliditate de gradul I sau II ;

h) cel menținut sau reîncadrat în muncă după pensionarea sa pentru limită de vîrstă nu mai este necesar ;

i) persoana încadrată în muncă săvîrșește o abatere gravă sau încalcă în mod repetat obligațiile sale de muncă, inclusiv normele de comportare în unitate ;

j) cel în cauză este arestat mai mult de 60 zile ;

k) persoana încadrată în muncă este condamnată definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca sa, dacă condamnarea o face necorespunzătoare postului pe care îl deține ;

l) instanța penală a pronunțat interdicția de exercitare a profesiei, temporar sau definitiv.

(2) Contractul de muncă poate fi desfăcut în temeiul lit. e, i sau k, în termen de cel mult o lună de la constatare, de către conducătorul unității, a împrejurării care constituie temeiul desfacerii.

Art. 131. — (1) În cazurile de desfacere a contractului de muncă pentru motivele prevăzute în art. 130 alin. 1 lit. a — f, unitatea va acorda persoanei al cărei contract de muncă a fost desfăcut un preaviz de 15 zile lucrătoare. În perioada preavizului, această persoană este obligată să continue activitatea potrivit programului de lucru.

(2) În cazul în care unei persoane i se desface contractul de muncă fără ca unitatea să o încunoștințeze din timp despre această măsură — neacordîndu-i preavizul de 15 zile lucrătoare — această persoană are dreptul să primească, la desfacerea contractului de muncă, o indemnizație egală cu salariul tarifar de încadrare pe o jumătate de lună.

Art. 132. — (1) La desfacerea, din inițiativa unității, a contractului de muncă va fi consultat comitetul sindicatului. În cazul persoanelor încadrate în muncă, care sînt membri ai comitetului sindicatului sau ai altor organe sindicale, va fi consultat și organul sindical superior ; în cazul celor aleși în organul de conducere colectivă al unității sau în comisia de judecată, se va lua și aprobarea organului care ia ales.

(2) La desfacerea din inițiativa unității a contractului de muncă, al persoanei încadrate în muncă, pe baza hotărîrii organizației de conducere colectivă a unității, este necesară aprobarea acestui organ.

(3) În cazul persoanelor încadrate în muncă de organul ierarhic superior, desfacerea contractului de muncă se face de acel organ.

Art. 133. — (1) În cazul în care contractul de muncă urmează să fie desfăcut din inițiativa unității pentru motivele prevăzute în art. 130 alin. 1 lit. a—c, e și f, aceasta este obligată să ofere persoanelor în cauză trecerea în altă muncă corespunzătoare, solicitînd în acest scop sprijinul organului ierarhic superior și al organelor

de repartizare în muncă sau, după caz, să ia măsuri pentru recalificarea acestor persoane.

(2) Unitățile au obligația de a asigura trecerea pe locuri de muncă corespunzătoare a celor pensionați pentru invalilitate de gradul III, în cazul imposibilității menținerii lor în continuare în munca avută la pensionare. De asemenea, unitățile au obligația să repună în munca deținută anterior sau într-o muncă corespunzătoare pregătirii lor pe cei care au întrerupt activitatea ca urmare a pensionării pentru invaliditate și au devenit capabili de muncă

Art. 134. — (1) Desfacerea contractului de muncă, în toate situațiile, se stabilește prin dispoziția scrisă a conducerii unității ,cu arătarea motivelor, a prevederilor legale pe care se întemeiază, a termenelor, precum și a organelor la care măsura luată se poate ataca.

(2) Dispoziția de desfacere a contractului de muncă se comunică în scris în termen de 5 zile de către unitate. Ea își produce efectele de la data comunicării.

Art. 135. — Desfacerea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate în muncă se face cu un preaviz de 15 zile

lucrătoare ; în cazul funcțiilor de conducere, preavizul estede 30 zile. În perioada preavizului această persoană este obligată să continue activitatea potrivit programului de lucru.

Art. 136. — (1) În caz de anulare a desfacerii contractului de muncă, unitatea este obligată să reîncadreze în funcția avută pe cel căruia i s-a desfăcut contractul în mod nejustificat și să-i plătească pe timpul cît a fost lipsit de salariu din această cauză o despăgubire calculată pe baza salariului său mediu realizat în ultimele 3 luni anterioare desfacerii contractului de muncă.

(2) Dacă persoana în cauză s-a încadrat între timp într-o funcție cu o retribuție inferioară sau a realizat alte cîștiguri mai mici, despăgubirea prevăzută în alineatul precedent va consta, pentru perioada respectivă, în diferența dintre salariul mediu realizat anterior desfacerii contractului de muncă și cîștigul realizat între timp.

(3) Persoana care cu rea-credință a determinat aplicarea măsurii desfacerii contractului de muncă, răspunde material, disciplinar și, după caz, penal. Persoana vinovată de neexecutarea hotărîrii de reintegrare răspunde față de unitate pentru

plata despăgubirii pe timpul de la pronunțarea hotărîrii și pînă la executarea efectivă a acesteia.

Art. 137. — (1) Timpul cît o persoană a desfășurat activitate pe baza unui contract de muncă constituie vechime în muncă. De asemenea, constituie vechime în muncă și alte perioade de timp prevăzute de lege.

(2) Condițiile în care o persoană încadrată are vechime în muncă, vechime neîntreruptă în muncă, vechime neîntreruptă în aceeași unitate, vechime în funcție, meserie sau profesie, precum și modul de calcul al acestora, sînt stabilite de lege, iar dovada se face cu carnetul de muncă și cu alte acte sau mijloace de dovadă, în condiții le legii.

(3) Unitatea este obligată să elibereze persoanelor încadrate în muncă, la încetarea contractului de muncă, carnetul de muncă, completat cu toate datele la zi.

CAPITOLUL VI

Protecția muncii și asigurările sociale

Ar t.138. — (1) Îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă, grija pentru apărarea vieții și sănătății oamenilor muncii în procesul de producție, pentru prevenirea accidentelor de muncă și îmbolnăviri-

lor profesionale, constituie o preocupare permanentă a statului, o obligație de prim ordin a tuturor ministerelor și celorlalte organe centrale, a unităților economice și instituțiilor.

(2) Prin înzestrarea întreprinderilor cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, se asigură ușurarea efortului fizic al muncitorilor, securitatea muncii acestora, în care scop statul alocă fonduri importante pentru protecția muncii.

Art. 139. — (1) Măsurile de protecție a muncii se stabilesc prin norme de tehnica securității și de igiena muncii — pe locuri de muncă, mașini, utilaje, aparate, instalații, echipamente și procese tehnologice.

(2) Normele republicane de protecție a muncii sînt obligatorii pentru toate ramurile de producție ; pentru locuri de muncă cu un specific deosebit se stabilesc, pe baza normelor republicane, de către ministere și celelalte organe centrale, norme de protecție departamentale.

Art. 140. — (1) Parte integrantă a procesului de producție, protecția muncii se va asigura încă din faza de proiectare a obiectivelor și de realizare a investițiilor — clădiri, instalații, utilaje, echipamente,

mașini, aparate, dispozitive — la amplasarea și exploatarea acestora, precum și la introducerea de noi procese tehnologice, corespunzător nivelului științei și tehnicii moderne.

(2) Unitățile noi sau reutilate nu își pot începe activitatea, total sau parțial, decît cu autorizarea prealabilă a organelor de protecție a muncii și a organelor sanitare.

Art. 141. — (1) Persoanele încadrate în muncă au dreptul, în raport cu condițiile în care se desfășoară activitatea, la echipament de protecție gratuit. De asemenea, au dreptul, în condițiile legii, la echipament de lucru.

(2) Persoanelor care lucrează în anumite condiții vătămătoare sau periculoase li se acordă în timpul lucrului, potrivit dispozițiilor legale, alimentație specială în scopul creșterii rezistenței organismului.

Art. 142. — (1) Conducerile unităților au obligația să stabilească, odată cu măsurile de realizare a planului de producție sau a sarcinilor de serviciu, măsuri de protecție corespunzătoare fiecărui loc de muncă, inclusiv măsuri pentru prevenirea și combaterea poluării mediului înconjurător. De asemenea, vor lua măsuri ca per-

soanele încadrate în muncă să cunoască temeinic normele de securitate şi igienă a muncii, pe care trebuie să le respecte în desfăşurarea activităţii lor.

(2) Conducerile unităţilor au obligaţia să analizeze periodic, împreună cu organele sindicale şi sanitare, cauzele accidentelor de muncă şi îmbolnăvirilor şi să ia măsuri pentru înlăturarea factorilor nocivi care periclitează viaţa şi sănătatea oamenilor muncii.

Art. 143. — (1) Răspunderea pentru realizarea deplină a măsurilor de protecţie a muncii o au, potrivit atribuţiilor ce le revin, cei care organizează, conduc, coordonează şi controlează procesele de muncă în unităţi.

(2) Persoanele încadrate în muncă sînt obligate să cunoască şi să respecte integral normele de securitate şi de igienă a muncii la locurile unde îşi desfăşoară activitatea, să folosească şi să întreţină în bune condiţii mijloacele de protecţie individuale ce le-au fost încredinţate.

(3) Încălcarea dispoziţiilor legale privitoare la tehnica securităţii şi igiena muncii se constată de organele ierarhic superioare, organele Inspecţiei de stat pentru protecţia muncii, de organele sanitare

şi de organele sindicale şi atrage răspunderea disciplinară, administrativă, materială sau penală, după caz, potrivit legii.

Art. 144. — (1) Asigurările sociale pentru persoanele încadrate în muncă în unităţile socialiste de stat sînt organizate de stat. Asistenţa medicală în caz de boală şi accidente de muncă, plata de ajutoare băneşti în caz de pierdere temporară a capacităţii de muncă, sprijin pentru întărirea şi refacerea sănătăţii, plata concediilor de maternitate, acordarea pensiilor, precum şi alte măsuri cu caracter special, constituie expresia înaltei griji ce se acordă în societatea noastră producătorilor tuturor bunurilor materiale şi spirituale.

(2) Beneficiază de dreptul la asigurări sociale, în condiţiile legii, şi membrii de familie ai persoanei încadrate în muncă.

Art. 145. — (1) Asigurările sociale se realizează prin :

a) indemnizaţii acordate în caz de incapacitate temporară de muncă determinată de boală sau accident; pentru refacerea şi întărirea sănătăţii, în caz de interzicere de către organele medicale, ca măsură preventivă, a accesului la locul de muncă, deces în familie, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege ;

b) înlesniri în caz de trimitere la odihnă şi tratament în staţiuni balneoclimatice;
c) pensii pentru limită de vîrstă ;
d) pensii în caz de invaliditate ;
e) pensii pentru urmaşi.

(2) De asemenea, persoanele încadrate în muncă mai beneficiază de :

a) asistenţă medicală gratuită cu caracter profilactic şi curativ pe timpul tratamentului ambulatoriu şi pe timpul internării în spitale sau alte unităţi sanitare cu paturi ;

b) medicamente şi materiale sanitare gratuite necesare pe timpul acţiunilor cu caracter profilactic şi al internării în spital sau în alte unităţi sanitare cu paturi ; medicamente şi materiale sanitare necesare pentru tratamentul ambulatoriu, în condiţiile legii ;

c) întreţinere gratuită pe timpul internării în spitale, alte unităţi sanitare cu paturi sau ambulatorii.

Art. 146. — Contractul persoanei încadrate în muncă nu poate fi desfăcut din iniţiativa unităţii în timpul incapacităţii temporare de muncă în care primeşte ajutoare de asigurări sociale, în caz de graviditate, în cazul concediului de maternitate şi în perioada de alăptare, în perioada

cît îngrijeşte copilul bolnav în vîrstă de pînă la 3 ani, precum şi în timpul cît soţul satisface serviciul militar, în afară de cazurile prevăzute la art. 130 alin. 1 lit. c, d, g, j, k şi l.

Art. 147. — Persoanele încadrate în muncă vor fi repartizate la alte munci decît cele care le revin potrivit încadrării lor, pe baza recomandării medicale, în perioada în care se află sub tratament medical, fără ca prin aceasta să le scadă salariul, pe o perioadă de pînă la 3 luni în cursul unui an calendaristic.

Art. 148. — (1) În vederea recuperării sociale şi profesionale a acelor persoane care, fiind încadrate în muncă, nu mai pot lucra în meseria sau profesia lor ca urmare a unor accidente, boli profesionale sau altor boli care provoacă invaliditate, se vor organiza cursuri de recalificare de către întreprinderi, ministere şi celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, sub îndrumarea metodologică a Ministerului Muncii şi Ministerului Sănătăţii.

(2) Statul sprijină calificarea şi plasarea în muncă a persoanelor handicapate. Unităţile vor lua măsuri pentru încadrarea

în muncă a acestor persoane, ținînd seama de criteriile și prioritățile stabilite prin dispozițiile legale.

Art. 149. — Cuantumul contribuției unităților pentru asigurările sociale se stabilește prin lege. Neplata cotizațiilor de asigurări sociale de către unitate nu lipsește persoanele încadrate în muncă de ajutoarele materiale ce li se cuvin.

Art. 150. — Deosebit de pensia de asigurări sociale, persoanele încadrate în muncă beneficiază dintr-un fond constituit pe baza contribuției lor, pe principiul mutualității, de o pensie suplimentară, ale cărei condiții de acordare se stabilesc prin lege.

CAPITOLUL VII

Munca femeilor și tinerilor

Art. 151. — (1) În Republica Socialistă România se dă o înaltă prețuire muncii femeii, asigurîndu-i-se dreptul de a ocupa orice funcție sau loc de muncă, în raport cu pregătirea și capacitatea ei, creîndu-i-se totodată condițiile pentru dezvoltarea multilaterală a personalității sale. În remunerarea muncii pe care o prestează se

aplică principalul „la muncă egală cu bărbatul, retribuție egală".

(2) Femeile încadrate în muncă se bucură de măsuri speciale de ocrotire a sănătății și de condițiile necesare îngrijirii și educării copiilor.

Art. 152. — (1) Femeile gravide și cele care alăptează nu vor putea fi folosite la locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase, ori contraindicate medical și nu vor putea fi chemate la ore suplimentare.

(2) Femeile gravide și cele care alăptează, care se găsesc în situațiile prevăzute în alineatul precedent, vor fi trecute la alte locuri de muncă, fără ca prin aceasta să li se scadă salariul.

Art. 153. — Munca femeilor în timpul nopții, în unitățile industriale, este admisă numai în următoarele cazuri:

a) pentru femeile care dețin funcții de conducere sau funcții cu caracter tehnic care implică o răspundere deosebită ;

b) pentru femeile care lucrează în serviciile sanitare și de asistență socială ;

c) în cazuri de forță majoră ,dacă se produce o întrerupere în funcționarea dispozitivelor și instalațiilor, cînd defecțiunea acestora provoacă încetarea lucrului,

precum și în cazul cînd munca este necesară pentru salvarea de la o pierdere inevitabilă a materiilor prime, a materialelor ori produselor ;

d) în alte situații deosebite, în unele ramuri de producție stabilite prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, cu acordul Uniunii Generale a Sindicatelor.

Art. 154. — Femeile gravide, începînd din luna a șasea, și cele care alăptează nu vor fi repartizate la muncă de noapte.

Art. 155. — (1) Femeile au dreptul la concediu de maternitate plătit, care se compune dintr-un concediu prenatal de 52 de zile și un concediu postnatal de 60 de zile.

(2) Dacă nașterea se produce înainte de expirarea concediului prenatal, concediul postnatal se prelungește cu numărul zilelor de concediu prenatal neefectuat.

Art. 156. — (1) Unitățile sînt obligate să acorde femeilor în cursul programului de lucru pauze pentru alimentarea și îngrijirea copilului, de o jumătate de oră, la intervale de cel mult 3 ore. La aceste pauze se adaugă și timpul necesar deplasării dus și întors la locul unde se găsește copilul. Timpul acordat pentru alăptare, inclusiv deplasările, nu poate depăși 2 ore

zilnic. Pauzele se acordă pînă la împlinirea de către copil a vîrstei de 9 luni, putîndu-se prelungi pînă la 12 luni în cazul copiilor prematuri, distrofici și celor care necesită măsuri deosebite de îngrijire pe baza recomandărilor medicale.

(2) La cererea mamei, pauzele pentru limentarea și îngrijirea copilului vor fi înlocuite cu reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic.

(3) Pauzele și reducerea programului de lucru acordate în scopul alimentării și îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe asupra remunerării sau altor drepturi materiale.

Art. 157. — Femeilor care au copii bolnavi mai mici de 3 ani li se vor acorda, cu avizul medicului, concedii plătite pentru îngrijirea acestora, care nu se includ în concedii de odihnă.

Art. 158. — Femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani, pe care îi îngrijesc, pot lucra cu $1/2$ normă, dacă nu beneficiază de creșe sau cămine: timpul cît au fost încadrate în aceste condiții se consideră, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu o normă întreagă.

Art. 159. — (1) Tineretul se bucură de

grija deosebită a societății noastre socialiste. Pregătirea multilaterală, formarea și integrarea profesională a tinerilor, însușirea cunoștințelor necesare pentru exercitarea unei profesii, se asigură gratuit.

(2) Ministerul Educației și Învățămîntului, celelalte ministere și organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare, unitățile subordonate acestora și școlile de toate gradele au îndatorirea de a asigura o strînsă îmbinare între pregătirea teoretică și pregătirea practică a elevilor și studenților, creînd condițiile necesare pentru realizarea acestei sarcini.

(3) În țara noastră elevii, studenții, cei ce frecventează diverse forme de pregătire beneficiază de sprijin, sub formă de burse, manuale școlare și alte materiale de studii, indemnizații corespunzătoare aportului lor în producție pe timpul pregătirii practice.

(4) Tuturor tinerilor li se asigură locuri de muncă potrivit pregătirii, aptitudinilor, aspirațiilor lor și nevoilor unităților.

(5) Tinerii au îndatorirea să manifeste o preocupare permanentă pentru dezvoltarea spiritului de responsabilitate în rezolvarea sarcinilor, în muncă și învățătură, să pună talentul și întreaga lor energie în slujba înfloririi patriei.

Art. 160. — (1) Calificarea profesională prin ucenicie la locul de muncă se face pe baza contractului de ucenicie și se realizează prin pregătirea practică desfășurată în unități de producție sau de servire a populației și prin pregătire teoretică.

(2) Ucenicii primesc pe timpul pregătirii bursă sau o indemnizație corespunzătoare aportului lor în producție și gratuit manuale școlare, materiale de studiu, precum și alte drepturi stabilite de lege. Ei beneficiază, de asemenea, în toată perioada uceniciei de echipament de protecție, de ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale, de asistență medicală și medicamente gratuit, precum și de vacanțe școlare.

Art 161. — (1) Pentru protecția sănătății lor, tinerii sub vîrsta de 18 ani, încadrați în muncă, nu pot fi repartizați la locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase și nu pot fi folosiți la muncă în timpul nopții.

(2) De asemenea, tinerii încadrați în muncă, în vîrstă de pînă la 18 ani, nu pot

fi folosiți în muncă peste durata legală a zilei de lucru, decît în cazurile prevăzute de art. 112 alin. 2 și art. 118.

Art. 162. — Durata timpului de lucru al tinerilor între 14—16 ani se stabilește la 6 ore pe zi, fără ca prin aceasta să se aducă o scădere a remunerării.

Art. 163. — Pentru tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani, durata concediului de odihnă este de 18—24 zile lucrătoare, diferențiată, potrivit legii, în raport cu vîrsta, astfel încît cei mai tineri să beneficieze de un concediu mai mare.

CAPITOLUL VIII

Sindicatele

Art. 164. — Sindicatele sînt organizații profesionale care se constituie în temeiul dreptului de asociere prevăzut de Constituție și funcționează pe baza statutelor proprii ale Uniunii Generale a Sindicatelor, ale uniunilor pe ramuri de activitate și ale organizațiilor sindicale din unități.

Art. 165. — (1) Sindicatele mobilizează masele pentru înfăptuirea programului Partidului Comunist Român de edificare

a noii societăți, desfășurînd o susținută activitate pentru creșterea productivității muncii, calitatea superioară a producției, promovarea progresului tehnic, ridicarea nivelului de pregătire a oamenilor muncii, pentru respectarea riguroasă a disciplinei în producție și îndeplinirea îndatoririlor ce revin fiecărei persoane încadrate în muncă.

(2) Sindicatele servesc interesele oamenilor muncii, participînd nemijlocit la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului în domeniul asigurării condițiilor de muncă și ridicării continue a bunăstării celor ce muncesc. Ele participă direct — pe toate treptele — la conducerea vieții economice și sociale, reprezentanții lor făcînd parte din comitetele și consiliile oamenilor muncii ,din organele de conducere colectivă ale ministerelor și celorlalte instituții centrale, precum și din guvernul Republicii Socialiste România.

Art. 166. — Prin întreaga lor activitate, sindicatele contribuie la dezvoltarea conștiinței socialiste a celor ce muncesc, în spiritul concepției materialiste despre lume și societate, la cultivarea trăsăturilor morale corespunzătoare principiilor eticii și echității socialiste și comuniste ; ele răs-

pund de organizarea activității cultural-artistice și sportive din unități, folosind în acest scop baza materială proprie și mijloacele de care dispun unitățile socialiste, se preocupă de buna organizare și folosire judicioasă a timpului liber al oamenilor muncii, colaborînd strîns cu celelalte organizații obștești și cu organele de specialitate.

Art. 167. — Sindicatele participă nemijlocit, împreună cu organele de stat competente, la elaborarea și aplicarea tuturor reglementărilor privind drepturile și obligațiile persoanelor încadrate în muncă, precum și a celor privind protecția muncii ; se preocupă de aplicarea corectă a sistemului de remunerare a muncii ; urmăresc respectarea programului de lucru și a timpului de odihnă, a celorlalte măsuri stabilite de legislația muncii.

Art. 168. — Împreună cu comitetele și consiliile oamenilor muncii, sindicatele asigură buna pregătire și desfășurare a adunărilor generale ale oamenilor muncii, urmăresc crearea condițiilor care să permită participanților la aceste adunări să analizeze modul de realizare a planului, să facă propuneri pentru îmbunătățirea activității,

a condițiilor de muncă și de viață ale personalului încadrat în muncă, acționează pentru îndeplinirea hotărîrilor adoptate și soluționarea propunerilor făcute în adunările generale.

Art. 169. — Organizațiile sindicale apără în fața organelor jurisdicționale de orice fel și în fața organelor de stat și obștești drepturile membrilor lor ce decurg din legislația muncii.

Art. 170. — Conducerile unităților sînt obligate să sprijine activitatea sindicatelor, asigurînd condițiile materiale pentru buna desfășurare a acesteia. Ele au totodată datoria să examineze și să rezolve propunerile organelor sindicale menite să contribuie la îmbunătățirea activității unităților și condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii.

CAPITOLUL IX

Jurisdicția muncii. Controlul aplicării legislației muncii

Art. 171. — (1) Stricta respectare a legilor constituie o obligație constituțională pentru toate unitățile socialiste și persoanele încadrate în muncă.

(2) Colectivele de oameni ai muncii din unitățile socialiste trebuie să aducă o importantă contribuție la întărirea legalității socialiste, păstrarea și apărarea avutului obștesc, combaterea oricăror manifestări de încălcare a disciplinei, a normelor de etică și a regulilor de conviețuire socială.

(3) Analizarea în adunările generale ale oamenilor muncii din unități a abaterilor care aduc atingere avutului obștesc ori care contravin regulilor referitoare la păstrarea ordinii și disciplinei în muncă, stabilirea răspunderilor și luarea cu fermitate a măsurilor ce se impun în fiecare caz, precum și dezbaterea de către colectivele largi ale oamenilor muncii și exprimarea părerii acestora în legătură cu fapte de încălcare a legii ce formează obiectul unor procese, trebuie să constituie forme eficiente de participare a maselor la asigurarea respectării legilor și educarea socialistă a celor ce muncesc.

Art. 172. — (1) Realizarea drepturilor ce li se cuvin pe baza activității desfășurate este asigurată persoanelor încadrate în muncă prin garanții juridice corespunzătoare.

(2) Ele pot contesta sancțiunile disciplinare pe care le socotesc aplicate fără temei sau cu încălcarea legii și orice măsuri

pe care le consideră nelegale, cerînd restabilirea drepturilor încălcate. Orice nerespectare a drepturilor persoanelor încadrate în muncă atrage răspunderea persoanelor vinovate.

(3) Litigiile dintre persoanele încadrate în muncă și unități, în legătură cu încheierea, executarea și încetarea contractului de muncă, sînt litigii de muncă și se soluționează de către comisiile de judecată, instanțele judecătorești sau alte organe prevăzute de lege.

Art. 173. — (1) Comisiile de judecată sînt organe obștești de influențare și jurisdicție, alese în adunări generale ale oamenilor muncii, prin care se realizează participarea maselor largi la înfăptuirea legalității și educarea socialistă a cetățenilor în spiritul promovării unei atitudini corecte față de muncă, întăririi și dezvoltării avutului obștesc.

(2) Comisiile de judecată din unități judecă litigiile de muncă al căror obiect nu depășește o anumită valoare stabilită prin lege sau este neevaluabil în bani și care se referă la :

a) litigiile dintre persoanele încadrate în muncă și unități în legătură cu înche-

ierea și executarea contractului de muncă ;

b) litigiile privind pretenții referitoare la drepturi în legătură cu desfacerea contractului sau reintegrarea în muncă în cazul cînd nu se contestă temeinicia și legalitatea acestor măsuri ;

c) orice alte litigii de muncă ce nu sînt date printr-o dispoziție expresă a codului de față sau din altă lege în competența instanțelor judecătorești ori a altor organe.

(3) Organizarea și funcționarea comisiilor de judecată, procedura în fața acestor organe, căile de atac împotriva hotărîrilor pronunțate, precum și modul de executare a acestora, se stabilesc prin lege.

Art. 174. — Sînt de competența instanțelor judecătorești :

a) litigiile în legătură cu încheierea și executarea contractului de muncă al căror obiect depășește o anumită valoare stabilită prin lege ;

b) contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă și litigiile privind reintegrarea în muncă, cu excepția celor făcute de persoanele cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și de directorii, directorii generali și asimilații acestora din organele centrale.

Art. 175. — (1) Sînt de competența organului administrativ ierarhic superior sau organului de conducere colectivă, potrivit legii :

a) contestațiile împotriva sancțiunilor disciplinare care prin codul de față sau prin altă dispoziție legală nu au fost date în competența judecătoriei sau altor organe ;

b) contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă, precum și litigiile privind reintegrarea în muncă a persoanelor cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și a directorilor, directorilor generali și asimilații acestora din organele centrale ;

c) contestațiile împotriva redistribuirii de personal făcută cu prilejul reducerii personalului din administrație sau din producție ;

d) contestațiile în legătură cu acordarea de trepte și gradații de salarizare, împotriva diminuării salariului tarifar pentru neîndeplinirea integrală a sarcinilor de serviciu, precum și cu privire la acordarea premiilor și gratificațiilor.

(2) Termenul de rezolvare a contestaţiilor este de 30 de zile.

Art. 176. — (1) Termenul de sesizare a organelor de soluţionare a litigiilor de muncă este de 30 de zile de la data comunicării, în cazul în care legea prevede necesitatea unei comunicări, iar în celelalte cazuri, de la data cînd cel interesat a luat cunoştinţă de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul.

(2) Pentru orice pretenţii băneşti ale persoanelor încadrate în muncă faţă de unitate — prejudicii suferite sau drepturi neacordate — termenul de sesizare este de 3 ani de la data producerii pagubelor sau de la data cînd drepturile trebuiau să le fie acordate.

Art. 177. — (1) Persoana care a pierdut termenul de sesizare a organelor de jurisdicţie poate cere acestora, pentru motive temeinice, repunerea în termen.

(2) Cererea de repunere în termen se poate face în 15 zile de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea în termen.

(3) În cazul admiterii cererii, organul sesizat va proceda la soluţionarea litigiului.

Art. 178. — În orice litigii de muncă, dovada temeiniciei şi legalităţii dispoziţiei sau măsurii luate de unitate este în sarcina acesteia.

Art. 179. — Cererile în faţa oricăror organe sau instanţe, precum şi toate actele procedurale în legătură cu soluţionarea litigiilor de muncă şi cu executarea hotărîrilor, sînt scutite de taxa de timbru.

Art. 180. — Ministerele şi celelalte organe centrale de stat şi obşteşti, precum şi comitetele executive ale consiliilor populare ,au obligaţia să ia măsuri pentru cunoaşterea şi respectarea legislaţiei muncii şi să asigure controlul aplicării dispoziţiilor legale privind raporturile de muncă în unităţile din subordinea lor.

Art. 181. — (1) Ministerul Muncii, ca le muncii, exercită controlul aplicării dispoziţiilor legale referitoare la raporturile de muncă ale persoanelor încadrate în muncă, din toate unităţile de stat, cooperatiste şi celelalte organizaţii obşteşti, precum şi a celor referitoare la raporturile de muncă stabilite cu persoanele juridice, altele decît unităţile socialiste, şi cu persoanele fizice. Comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, prin organele locale de spe-

cialitate în problemele muncii, exercită controlul aplicării legislației muncii în toate unitățile din cuprinsul județului și al municipiului București.

(2) Sindicatele organizează și exercită, potrivit legii și statutului lor, controlul obștesc asupra respectării dispozițiilor legale privind raporturile de muncă.

Art. 182. — (1) Organele care exercită controlul respectării dispozițiilor legale privind raporturile de muncă au obligația să ia sau, după caz, să propun ămăsuri în vederea tragerii la răspundere a celor vinovați.

(2)Totodată, organele de stat, în limita competenței lor, dau indicații de specialitate unităților controlate.

PARTEA a III-a

Dispoziții finale și tranzitorii

Art. 183. — (1) Prevederile prezentului cod se aplică și raporturilor de muncă dintre unitățile socialiste și persoanele care prestează muncă la domiciliu, raporturilor de muncă stabilite cu persoane juridice, altele decît unitățile socialiste. De asemenea, aceste prevederi se aplică și raporturilor de muncă dintre meșteșugarii cu ateliere proprii și persoanele sau ucenicii pe care, potrivit legii, îi pot încadra, precum și raporturilor de muncă dintre personalul casnic sau care efectuează diferite lucrări și servicii și alte persoane, pe baza unui contract de muncă.

(2) Prevederile prezentului cod se aplică și raporturilor de muncă dintre organizațiile cooperatiste și celelalte organizații obștești și persoanele încadrate în aceste organizații, pe baza unui contract de muncă.

(3) De asemenea, prevederile prezentului cod sînt aplicabile și raporturilor de muncă dintre unitățile române și cetățenii străini, în condițiile stabilite de dispozițiile privind regimul străinilor și ale acordurilor prin care România este parte, precum și raporturilor de muncă dintre cetățenii români și societățile mixte care funcționează pe teritoriul țării.

Art. 184. — Se recomandă organizațiilor cooperatise și obștești ca, în măsura în care nu există prevederi în lege care să le privească, să reglementeze relațiile de muncă privind pe membrii lor, corespunzător principiilor cuprinse în prezentul

cod, adaptate la specificul lor de activitate.

Art. 185. — Drepturile și obligațiile militarilor sînt prevăzute prin acte normative speciale.

Art. 186. — Prevederile prezentului cod al muncii nu se aplică raporturilor în care prestarea unei munci se face pe baza unui contract de drept civil.

Art. 187. — Dispozițiile prezentului cod se întregesc cu celelalte dispoziții ale legislației muncii și, în măsura în care nu sînt incompatibile cu specificul raporturilor de muncă,, cu dispozițiile legislației civile.

Art. 188. — Prin **unități,** ca părți în raporturile de muncă cu persoanele încadrate în baza unui contract de muncă, se înțeleg unitățile socialiste de stat, organizațiile cooperatiste și celelalte organizații obștești.

Art. 189. — Prin **persoane cu funcții de conducere,** în sensul prezentului cod, se înțeleg conducătorii de unități, numiți de organele superioare, directorii, directorii generali și asimilații acestora din organele centrale și locale, șefii compartimentelor de muncă ai unităților, precum și asimilații lor, prevăzuți în nomenclatoarele de funcții.

Art. 190. — Plîngerile împotriva desfacerii contractului de muncă, precum și litigiile privind reintegrarea în muncă, pendinte la organele administrative ierarhic superioare la data intrării în vigoare a prezentului cod, vor fi soluționate de aceste organe.

Art. 191. — Prezentul cod al muncii intră în vigoare la 3 luni de la publicarea sa în Buletinul Oficial al Republici Socialiste România. Începînd de la aceeași dată se abrogă Codul muncii din 8 iunie 1950, cu modificări ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare.

Această lege a fost votată de Marea Adunare Națională în ședința din 23 noiembrie 1972, întrunind din cele 427 voturi exprimate, 425 voturi pentru și 2 voturi împotrivă.

București, 23 noiembrie 1972.

Nr. 10

Președintele
Marii Adunări Naționale,
ȘTEFAN VOITEC